COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 18.10.2022
COM(2022) 547 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Starea uniunii energetice în 2022
(în temeiul Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice)

1. INTRODUCERE ȘI PUNCTE IMPORTANTE

Raportul privind starea uniunii energetice analizează cele mai recente evoluții în materie de politici și descrie progresele înregistrate la nivelul Uniunii în direcția îndeplinirii obiectivelor uniunii energetice, inclusiv a obiectivelor Uniunii privind energia și clima pentru 2030. **Ediția din 2022 a raportului evaluează răspunsul UE în materie de politică energetică la actuala criză energetică** și detaliază domeniul de aplicare, impactul anticipat și coerența politicii respective. Prezentul raport este însoțit de propuneri care vizează prețurile energiei și securitatea aprovizionării înainte de această iarnă.

Agresiunea militară neprovocată și nejustificată a Rusiei împotriva Ucrainei a bulversat piețele energiei, declanșând o volatilitate a prețurilor și o insecuritate energetică în întreaga lume, cu impact și repercusiuni asupra sistemului energetic al UE. UE și statele sale membre își **remodelează în mod dinamic strategiile energetice** pentru a reflecta noile realități geopolitice și pentru a răspunde nevoii de energie la prețuri accesibile. Printre altele, ele își intensifică acțiunile de creștere a aprovizionării cu gaze de la partenerii de încredere ai UE. **Prețurile record la energie** începând cu a doua jumătate a anului 2021 au fost exacerbate de conflict, Rusia folosind aprovizionarea cu energie drept armă de război, și au fost puternic afectate și de temperaturile record din perioada de vară. Este imperativ să se **accelereze tranziția către o energie curată și să se pună capăt dependenței de energia rusă** cât mai curând posibil[1] și cu mult înainte de sfârșitul acestui deceniu[2].

Un element nou esențial al răspunsului politic european la această situație fără precedent este **Planul REPowerEU**[3], prezentat de Comisie în mai 2022, care se bazează pe punerea în aplicare deplină a Pactului verde european. Planul, adoptat printr-o nouă Comunicare comună privind angajamentul extern al UE în domeniul energiei[4], include un set de acțiuni integrate menite să **economisească energie**, **să diversifice și să asigure aprovizionarea cu energie**, **să stimuleze utilizarea energiei din surse regenerabile** și să **combine în mod inteligent investițiile și reformele**. REPowerEU sporește nivelul de ambiție al propunerilor legislative **„Pregătiți pentru 55”** în domeniul eficienței energetice și al surselor regenerabile de energie, care se află în prezent într-un stadiu avansat al negocierilor legislative.

Planul REPowerEU a fost precedat de o propunere de **Regulament privind înmagazinarea gazelor**[5]**,** adoptată de colegiuitori la 27 iunie 2022, și de instituirea **Platformei energetice a UE** în aprilie 2022. Planul a fost urmat rapid de intervenții de urgență, printre care comunicarea intitulată **„Să economisim gaz pentru siguranță la iarnă”**[6], **un nou instrument legislativ** și un **Plan european de reducere a cererii de gaz** pentru a reduce cererea de gaz în Europa cu 15 % până în primăvara următoare, precum și o propunere de **Regulament privind o intervenție de urgență pentru abordarea problemei prețurilor ridicate la energie**[7], asupra căreia s-a convenit la nivel politic în cadrul reuniunii

[1] Declarația de la Versailles a șefilor de stat și de guvern (10 și 11 martie 2022), pagina 5, Concluziile Consiliului European din 24-25 martie 2022, punctul 15.
[2] Comunicarea privind REPowerEU [COM(2022) 108 final – 8 martie 2022], pagina 2.
[3] COM(2022) 230 final.
[4] JOIN(2022) 23 final.
[5] COM(2022) 135 final.
[6] COM(2022) 360 final.
[7] COM(2022) 473 final.

extraordinare a Consiliului Energie din 30 septembrie. Anexa I oferă o imagine de ansamblu a acțiunilor întreprinse în urma creșterii prețurilor la energie începând din octombrie 2021.

Raportul din 2022 privind starea uniunii energetice subliniază că **uniunea energetică** va contribui la accelerarea punerii în aplicare a Pactului verde european, la promovarea securității energetice și a accesibilității financiare a energiei, la încurajarea utilizării energiei din surse regenerabile și la promovarea economiilor de energie și a măsurilor de eficiență energetică. Raportul detaliază, de asemenea, sprijinul acordat de UE vecinilor săi și noile parteneriate instituite pentru a accelera tranziția energetică ecologică și justă la nivel mondial.

Împreună cu prezentul raport, Comisia publică pentru fiecare dintre statele membre rezumate energetice, care oferă o imagine de ansamblu cuprinzătoare a situației lor energetice. Anexele care însoțesc Raportul din 2022 privind starea uniunii energetice vor fi publicate în curând:

- Raportul din 2022 privind subvențiile pentru energie în UE;
- Progresele înregistrate de acțiunile UE în domeniul climei în 2022;
- Raportul din 2022 privind realizarea obiectivelor pentru 2020 privind energia din surse regenerabile;
- Raportul din 2022 privind realizarea obiectivelor de eficiență energetică pentru 2020;
- Orientări privind partajarea costurilor și a beneficiilor în cadrul proiectelor de cooperare transfrontalieră în domeniul energiei din surse regenerabile;
- Raport privind performanța sprijinului pentru energia electrică din surse regenerabile acordat prin intermediul procedurilor de licitație;
- Raport privind progresele în materie de competitivitate a tehnologiilor energetice curate;
- Raport privind calitatea carburanților;
- Raport privind funcționarea pieței carbonului (ETS).

Starea uniunii energetice în 2022 – principalele constatări

- ***Actualele prețuri ridicate și volatile ale energiei au un impact asupra consumatorilor*** *din toate statele membre ale UE, afectând nu numai gospodăriile cu venituri mici, ci și gospodăriile cu venituri medii inferioare, IMM-urile și industriile. În perioada 2019-2022, ponderea cheltuielilor cu energia[8] a crescut în medie, la nivelul statelor membre ale UE, cu peste o treime, aceasta aproape dublându-se în unele țări[9]. Potrivit cifrelor Eurostat, aproximativ 35 de milioane de cetățeni ai UE (aproximativ 8 % din populația UE) nu au putut să își încălzească locuințele în mod adecvat în 2020. Creșterea bruscă a prețurilor la energie, care a început în 2021 și s-a înrăutățit odată cu invadarea Ucrainei de către Rusia în februarie 2022, precum și impactul crizei provocate de pandemia de COVID-19 au agravat probabil o situație deja dificilă pentru mulți cetățeni ai UE.*

- ***Toate statele membre au pus în aplicare măsuri de combatere a creșterii prețurilor la energie.*** *Pentru a preveni criza, s-au adoptat măsuri naționale legate de* ***setul de instrumente al Comisiei intitulat: „Un set de măsuri de acțiune și de sprijin pentru abordarea creșterii prețurilor energiei” din octombrie 2021[10]****. De exemplu, s-au stabilit prețuri reglementate/tarife sociale; s-au introdus cupoane valorice și subvenții temporare*

[8] Aceasta nu include costurile combustibilului pentru transport.

[9] Comisia Europeană (în curs de elaborare): Raport privind prețurile și costurile energiei în 2022.

[10] COM(2021) 660 final.

pentru energie pentru consumatorii privați și pentru cei comerciali (inclusiv IMM-uri și industrii). Reducerea taxelor legate de energie și a tarifelor de rețea reprezintă măsuri suplimentare esențiale luate de statele membre pentru a atenua impactul creșterii prețurilor la energie asupra consumatorului final. În mai multe cazuri, aceste măsuri constau în subvenții pentru combustibilii fosili, ceea ce ar putea afecta obiectivele și angajamentele UE.

- **La jumătatea lunii octombrie, nivelul de înmagazinare a gazelor în UE era de peste 91 %.** *14 state membre depășiseră deja nivelul de 80 % înainte de 5 octombrie 2022 și sunt cu mult înaintea obiectivului de 80 % stabilit pentru 1 noiembrie 2022.*

- ***Ponderea gazului de conductă din Rusia în importurile UE a scăzut de la 41 %** în 2021 **la 9 %** în septembrie 2022. Gazul natural lichefiat **(GNL) este în prezent o sursă esențială de aprovizionare**, reprezentând **32 % din totalul importurilor nete de gaze ale UE**.*

- *În 2021, **subvențiile pentru petrol, cărbune și gaze au înregistrat o ușoară creștere**, în timp ce subvențiile pentru producția de energie electrică pe bază de combustibili fosili au scăzut, subvențiile globale pentru combustibili fosili rămânând relativ stabile. **Subvențiile pentru energia din surse regenerabile** au crescut cu 7 % în 2020 și **au scăzut ușor în 2021**. **Subvențiile pentru eficiența energetică** au scăzut în 2020, dar **au înregistrat din nou creșteri în 2021**.*

- ***UE a depășit mult obiectivul de reducere a emisiilor pentru 2020** stabilit în temeiul Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, realizând la nivelul Uniunii o reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră (fără LULUCF[11]) cu 32 % în 2020. Potrivit estimărilor provizorii, se preconizează că emisiile vor crește din nou în 2021, menținându-se însă în continuare la niveluri mai scăzute decât înainte de pandemie.*

- ***Obiectivele UE pentru 2020 privind eficiența energetică și energia din surse regenerabile au fost depășite.** Consumul final de energie (CFE) și consumul de energie primară (CEP) au fost cu 5,4 % și, respectiv, 5,8 % mai mici decât obiectivele pentru 2020. UE a atins o pondere a energiei din surse regenerabile de 22,1 % din consumul final brut de energie, depășind astfel ponderea de 20 % prevăzută în Directiva din 2009 privind energia din surse regenerabile.*

- *În 2019 și 2020, **creșterea consumului de energie din surse regenerabile a înlocuit un consum de combustibili fosili echivalent cu aproximativ 155,6 milioane de tone de petrol (155,6 Mtep) și, respectiv, 164,6 milioane de tone de petrol (164,4 Mtep)**. Astfel, prin **evitarea utilizării combustibililor fosili**, UE a economisit **43,5 miliarde EUR** în 2019 **și 34,6 miliarde EUR** în 2020.*

- *În perioada mai-august 2022, **ponderea energiei solare în producția de energie electrică din UE a înregistrat un record, ridicându-se la 12 %; iar ponderea energiei eoliene la 13 %**. Primele indicii sugerează că **2022 va fi un an record pentru piața europeană a energiei solare fotovoltaice (PV)**, cu o creștere anuală a utilizării pe cele mai mari piețe ale statelor membre ale UE între 17 % și 26 %. Cu toate acestea, **producția de energie***

[11] Utilizarea terenurilor, schimbarea utilizării terenurilor și silvicultură.

hidroelectrică a scăzut de la 14 % la 11 % în vara anului 2022 *comparativ cu anii precedenți, din cauza nivelurilor scăzute ale apelor râurilor și lacurilor de acumulare ca urmare a secetei.*

- *Se preconizează că* ***ponderea energiei din surse regenerabile în mixul de energie electrică va crește de la 37 % în 2021 la 69 % în 2030. Procedurile greoaie de autorizare, problemele legate de integrarea în rețea și dificultățile de la nivelul lanțurilor de aprovizionare*** *trebuie abordate cu prioritate pentru a accelera acest proces.*

- *UE a rămas în avangarda cercetării în domeniul energiei curate, pe fundalul creșterii constante a investițiilor publice în cercetare și inovare (C&I) ale statelor membre și al confirmării întâietății tehnologice a UE în domenii precum energia eoliană offshore. Cu toate acestea, sunt necesare* ***mai multe investiții publice și private în C&I****, precum și mai multe* ***activități de extindere și de implementare*** *pentru a consolida competitivitatea UE.*

- *Se remarcă o* ***creștere substanțială a opțiunilor de finanțare la nivelul UE și la nivel național pentru lanțul valoric european al hidrogenului****. În cadrul mecanismului pentru proiecte importante de interes european comun, au fost aprobate investiții publice în valoare de 10,6 miliarde EUR în lanțul valoric al hidrogenului ca stimulent pentru atragerea de investiții private în sectorul hidrogenului. Aproximativ 10,6 miliarde EUR vor fi disponibili în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență pentru a sprijini proiectele privind hidrogenul. Producătorii de electrolizoare din Europa s-au angajat să își* ***mărească de zece ori capacitatea de a fabrica electrolizoare: până la 17,5 GW în 2025.***

- ***Statele membre pun în aplicare măsuri de stimulare a eficienței energetice în toate sectoarele****. În industrie, întreprinderile sunt acum obligate în unele cazuri să pună în aplicare recomandările de audit energetic atunci când perioada de recuperare a investiției este mai mică de cinci ani. Măsurile de utilizare a căldurii reziduale valorifică un potențial semnificativ de economisire. Statele membre pun în aplicare măsuri de renovare energetică, inclusiv programe destinate locuințelor sociale și combaterii sărăciei energetice, modernizării clădirilor publice, în special a școlilor, a universităților și a infrastructurii de asistență medicală.*

2. CONSOLIDAREA SECURITĂȚII ENERGETICE, DIVERSIFICAREA ȘI ACCELERAREA PACTULUI VERDE EUROPEAN

Prețurile gazelor și ale energiei electrice au atins în 2022 cele mai ridicate niveluri din toate timpurile. În ultimul an, prețurile energiei electrice în Europa au crescut rapid la un nivel mult mai ridicat decât în ultimele decenii. Această dinamică este legată în mod intrinsec de prețul ridicat al gazelor, care crește prețul energiei electrice produse de centralele electrice pe bază de gaz. **Prețurile au început să crească rapid în a doua jumătate a anului 2021**, atunci când economia mondială s-a redresat după ce restricțiile impuse de pandemia de COVID-19 au fost relaxate. Ulterior, invadarea Ucrainei de către Rusia a exacerbat această situație.

În același timp, **producția de energie electrică în UE a fost sub nivelurile obișnuite**. **Temperaturile record din această vară** au determinat creșterea cererii de energie pentru răcire și au sporit presiunea asupra producției de energie electrică din cauza secetelor (producție de energie hidroelectrică dificilă) și a temperaturilor ridicate ale apei (producție de energie nucleară dificilă). **Condițiile meteorologice extreme și consecințele acestora**

asupra apei au contribuit astfel la penuria de energie și la prețurile ridicate la energie, constituind o povară pentru consumatori, întreprinderi și industrie și afectând redresarea economică. Presiunile suplimentare la nivelul ofertei asupra prețurilor energiei și produselor alimentare **contribuie la creșterea presiunilor inflaționiste mondiale, erodând puterea de cumpărare a gospodăriilor** și a economiei.

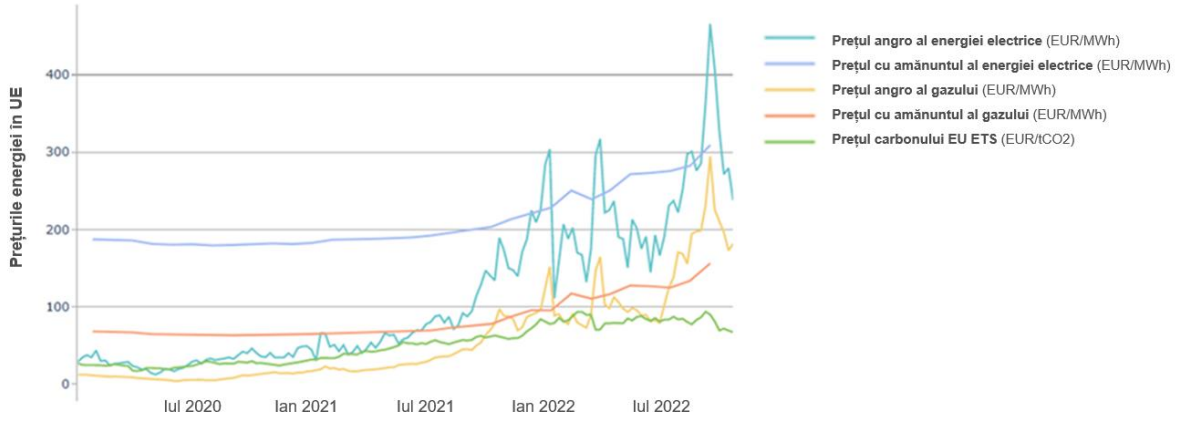

Figura 1. Prețurile angro și prețurile cu amănuntul ale gazelor și ale energiei electrice și prețurile carbonului în UE. Surse: Platts, VaasaETT

Propunerea **Comisiei** din 14 septembrie de **Regulament al Consiliului privind o intervenție de urgență pentru abordarea problemei prețurilor ridicate la energie** a primit acordul politic al Consiliului Energie în timp record, la 30 septembrie. Aceasta stabilește un **obiectiv de reducere globală a cererii de energie electrică** din partea tuturor consumatorilor, cu accent pe reducerea cererii în timpul orelor de vârf ale prețurilor, un **plafon al veniturilor pentru tehnologiile inframarginale** și o **contribuție de solidaritate din profiturile excedentare** generate de activitățile din sectoarele petrolului, gazelor, cărbunelui și rafinăriilor. **Veniturile ar urma să fie** colectate de statele membre și **redirecționate către consumatorii de energie**, în special către **gospodăriile vulnerabile**, **întreprinderile grav afectate**, inclusiv IMM-uri, și **industriile mari consumatoare de energie**. De asemenea, propunerea extinde setul de instrumente privind prețurile energiei pus la dispoziția statelor membre pentru a ajuta consumatorii, ceea ce ar permite prețuri reglementate ale energiei electrice sub nivelul costurilor și ar extinde domeniul de aplicare al prețurilor reglementate pentru a include și întreprinderile mici și mijlocii.

Pe lângă această acțiune de reducere a prețurilor energiei electrice, Comisia a propus, la 18 octombrie, un set de măsuri **pentru a reduce prețul gazelor naturale și pentru a consolida solidaritatea între statele membre**. Comisia a propus dotarea UE cu instrumentele juridice care să permită **achiziționarea de gaze în comun**, pentru a asigura fluxurile de gaze acolo unde sunt necesare și pentru a spori capacitatea UE de a reacționa rapid în caz de urgență prin stabilirea unor **norme implicite privind acordurile bilaterale de solidaritate** pentru statele membre care nu le-au încheiat încă. Pentru a reduce prețurile gazelor, ACER ar urma să aibă sarcina de a elabora **un nou indice de referință suplimentar pentru achizițiile de GNL**. În plus, pentru a răspunde crizei energetice actuale, Comisia propune instituirea unui mecanism

de **limitare a prețurilor de pe principala platformă europeană de tranzacționare a gazelor**, TTF, care să fie declanșat atunci când este necesar.

Comisia monitorizează îndeaproape și discută cu statele membre progresele înregistrate în cadrul **evaluărilor în curs ale adecvării, care ar trebui să ofere o imagine de ansamblu asupra riscurilor concrete pentru această iarnă**. Aceste evaluări se bazează pe cele mai recente măsuri și pe situația surselor de producție în timpul iernii, precum și pe acțiunile necesare pentru a combate riscurile concrete. Astfel de acțiuni ar trebui să respecte pe deplin piața internă, întrucât comerțul transfrontalier nu este doar un element esențial al pieței interne, ci și o caracteristică esențială a solidarității europene în domeniul energiei electrice și al gazelor. Prin urmare, orice restricție nejustificată poate pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie electrică a statelor membre, a regiunilor și a UE.

2.1. APROVIZIONAREA CU ENERGIE

De la începutul invaziei Rusiei în Ucraina, Rusia manipulează aprovizionarea cu gaze cu scopul de a submina solidaritatea și securitatea energetică a UE. În total, 13 state membre sunt direct afectate de **reducerea parțială sau de întreruperea totală a aprovizionării**[12] cu gaz rusesc, **cinci state membre** (Bulgaria, Polonia, Lituania, Letonia și Finlanda) **nemaifiind deloc aprovizionate cu gaze** din Rusia. **Până la începutul lunii septembrie, Gazprom a redus treptat la zero fluxurile de gaze** prin Nord Stream 1, iar incidentele recente legate de Nord Stream 1 și 2 au reprezentat un alt semnal de alarmă care a determinat UE să consolideze securitatea aprovizionării cu energie și să crească gradul de pregătire pentru a face față scenariilor grave de întrerupere a livrării gazului. Sistemul energetic al UE este solid, inclusiv în ceea ce privește amenințările hibride. Cu toate acestea, dincolo de securitatea aprovizionării cu energie, trebuie să continuăm să depunem eforturi pentru protejarea infrastructurii critice și a securității cibernetice. Manipulările continue ale **aprovizionării cu gaze** a UE au condus la o reducere considerabilă a cotei de gaz rusesc din importurile noastre prin gazoducte. Federația Rusă a furnizat 41 % din importurile de gaze naturale ale UE în 2021, însă **importurile de gaze de conductă rusești au scăzut la 9 % până în septembrie 2022**.

Odată cu punerea în aplicare a planului REPowerEU și a strategiei externe a UE în domeniul energiei, scăderea constantă a aprovizionării cu gaz rusesc de la începutul războiului a fost compensată de o creștere a aprovizionării cu gaze alternative datorită eforturilor încununate de succes de a deschide un dialog cu partenerii noștri internaționali. În perioada ianuarie-iulie, livrările din afara Rusiei prin terminale de gaz natural lichefiat (GNL) au crescut cu 19 miliarde de metri cubi, iar cele prin gazoducte cu 14 miliarde de metri cubi. **GNL este în prezent o sursă esențială de aprovizionare a UE și reprezintă 32 % din totalul importurilor nete de gaze.** Norvegia și SUA sunt principalii furnizori ai UE.

De asemenea, Comisia a decis să acționeze cu privire la un element major al pregătirii pentru iarnă: **înmagazinarea gazelor**. Regulamentul privind înmagazinarea gazelor a stabilit un obiectiv de constituire de stocuri de cel puțin 80 % până în noiembrie 2022. În prezent, **nivelul de înmagazinare a gazelor în UE** era de peste 91 % până la jumătatea lunii octombrie, iar 14 state membre depășiseră deja 80 % până la 5 octombrie 2022. Toate statele membre își respectă traiectoriile de stocare, iar Comisia își continuă activitatea de punere în

[12] BG, PL, DE, FI, DK, NL, IT, FR, AT, CZ, SK, LV – și LT, care a decis din proprie inițiativă să întrerupă toate importurile din Rusia.

aplicare a regulamentului pentru a se asigura că niciunul dintre ele nu va întâmpina dificultăți în atingerea acestor obiective.

Aprovizionarea cu energie electrică a UE a fost, de asemenea, afectată de alte perturbări. În timp ce, în perioada mai-august 2022, ponderea **energiei solare** în producția de energie electrică din UE a înregistrat un record, ridicându-se la 12 %, iar cea a **energiei eoliene** la 13 %, ponderea **energiei hidroelectrice**[13] a scăzut de la 14 % la 11 % în comparație cu anii precedenți, din cauza nivelurilor scăzute ale apei mai multor râuri și lacuri de acumulare din cauza secetei din vară.

În 2020, centralele **nucleare** au generat aproximativ 24,6 %[14] din totalul energiei electrice produse în UE. Cu toate acestea, **parcul nuclear al UE îmbătrânește și, până la noi investiții, se preconizează că producția sa totală va scădea temporar până la sfârșitul deceniului**[15]. Secetele și temperaturile ridicate au condus la lipsa de apă pentru răcirea centralelor nucleare și la niveluri scăzute ale apei, ceea ce a împiedicat producția și transportul combustibililor nucleari. Din acest motiv, producția a scăzut în 2022.

Începând din martie 2022, s-au observat o reducere și chiar un deficit de anumite **produse petroliere esențiale** (în principal motorină, combustibil turboreactor și păcură), **în special din cauza creșterii cererii** și a autosancționării aplicate de către operatorii din UE în anticiparea măsurilor la nivelul UE. Acest lucru a fost agravat în timpul verii de **incidentele din unele rafinării din UE, precum și de anumite dificultăți logistice**, cauzate de nivelurile scăzute ale apei Rinului și Dunării, care sunt principalele căi navigabile pentru transportul combustibilului. Acest lucru a determinat unele state membre **să elibereze stocuri de petrol de urgență** pentru a compensa deficitele de produse petroliere. Evoluțiile sunt monitorizate în permanență de către Comisie, în strânsă cooperare cu statele membre și cu Grupul european de coordonare pentru petrol.

2.2. DIVERSIFICAREA APROVIZIONĂRII CU ENERGIE A UE

UE, în calitate de cel mai mare importator de gaze naturale din lume, are o strategie îndelungată de **diversificare a surselor și a rutelor de import de gaze naturale**. Aceasta include conectarea UE la noi surse de aprovizionare, de exemplu prin **coridorul sudic al gazelor** și noi surse de GNL din zona mediteraneeană. Recent, eforturile de diversificare s-au accelerat, un exemplu în acest sens fiind gazoductul **Baltic Pipe** inaugurat la 28 septembrie 2022, sprijinit de rețelele transeuropene de energie. Baltic Pipe diversifică într-o mai mare măsură aprovizionarea cu gaze în Europa Centrală și de Est și în statele baltice prin deschiderea unei noi rute de import din Marea Nordului către UE. Baltic Pipe va permite importul a până la 10 miliarde de metri cubi de gaz anual din Norvegia în Polonia și transportul a 3 miliarde de metri cubi de gaz din Polonia în Danemarca. Tot recent, la 1 octombrie, a fost inaugurată conducta de interconectare Grecia-Bulgaria, un factor de schimbare în strategia de diversificare și reziliență.

[13] În cadrul programului Copernicus, serviciul Copernicus privind schimbările climatice (C3S) oferă sprijin sectorului energiei din surse regenerabile, cu produse specifice care vizează producția aproape în timp real de energie fotovoltaică, eoliană și hidroelectrică (istorică, aproape în timp real și proiecții în diferite scenarii).

[14] Cele mai recente date Eurostat: Statistici privind energia nucleară – *Statistics Explained* (Statistici explicate) (europa.eu).

[15] Se preconizează că energia nucleară va avea o pondere de 16 % în producția brută de energie electrică până în 2030 (modelarea din cadrul pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55") și de 15 % în producția de energie electrică până în 2050 (Comunicarea intitulată „O planetă curată pentru toți" și Planul privind obiectivul climatic).

În fața presiunii actuale în materie de aprovizionare cu energie, Comisia și statele membre au instituit **Platforma energetică a UE** ca **mecanism voluntar de coordonare care sprijină achiziționarea de gaze, GNL și hidrogen** și care urmărește să contribuie la diversificarea aprovizionării cu gaze. Platforma energetică a UE se bazează pe trei piloni: agregarea cererii de gaze pentru achiziții în comun, optimizarea utilizării infrastructurii în UE pentru a sprijini schimbarea modelelor de flux și coordonarea activităților cu partenerii internaționali.

Platforma a accelerat **acordurile cu parteneri fiabili și de încredere în domeniul energiei** pentru a diversifica și a asigura aprovizionarea cu energie a UE pe termen scurt și mediu. La 15 iunie 2022, la Cairo, a fost încheiat un acord trilateral între **UE, Egipt și Israel** pentru a sprijini exportul de gaze din Israel către UE prin intermediul terminalelor de GNL ale Egiptului. La 18 iulie 2022, **UE și Azerbaidjan** au semnat un Memorandum de înțelegere (MoU) privind un parteneriat strategic în domeniul energiei. Noul memorandum de înțelegere va sprijini dublarea capacității coridorului sudic al gazelor până la cel puțin 20 de miliarde de metri cubi anual începând din 2027, în conformitate cu planul REPowerEU, asigurând în continuare condiții atractive și stabile pentru aprovizionarea cu gaze naturale a UE, reflectând caracterul de lungă durată al parteneriatului energetic dintre UE și Azerbaidjan. În plus, UE a intensificat dialogul privind creșterea aprovizionării cu gaze cu partenerii săi de încredere, printre care SUA, Norvegia și Algeria. De asemenea, a intensificat discuțiile cu Canada pentru posibile aprovizionări pe termen mediu.

În **vecinătatea** sa directă, UE a făcut pasul îndrăzneț și fără precedent de a sprijini sincronizarea de urgență a Ucrainei și a Moldovei cu rețeaua europeană continentală de energie electrică, menținând astfel stabilitatea rețelei și creând condițiile pentru un comerț cu energie electrică reciproc avantajos.

Întrucât contribuțiile întreprinderilor de pe piața gazelor naturale sunt esențiale pentru succesul acestui mecanism, Comisia **instituie, de asemenea, un Grup consultativ sectorial**[16]. Acest grup va consilia Comisia cu privire la punerea efectivă în aplicare a achiziției în comun și la specificațiile tehnice pentru achiziționarea în comun în conformitate cu nevoile industriei. Grupul va analiza aranjamentele precum licitațiile comune și crearea de asocieri în participație pentru achiziționarea de gaze.

Cooperarea cu industria conduce deja la rezultate. De exemplu, punerea în aplicare a Planului de acțiune REPowerEU privind **biometanul** a atins un obiectiv intermediar important odată cu lansarea oficială a **Parteneriatului industrial în domeniul biometanului (PIB)**. Planul de acțiune va facilita realizarea de către UE a producției anuale de biometan durabil de 35 de miliarde de metri cubi până în 2030. Parteneriatul industrial în domeniul biometanului va sprijini punerea în aplicare a planului de acțiune prin intermediul mai multor grupuri operative, alcătuite din experți din industrie, autoritățile publice din sectorul primar, mediul academic și societatea civilă.

În plus, **în cadrul Platformei energetice, au fost înființate cinci grupuri regionale**, formate din reprezentanți ai Comisiei, ai statelor membre și ai țărilor din regiune care fac parte din Comunitatea Energiei. Grupurile vor facilita înțelegerea potențialei cereri de gaze, care va fi integrată în sistemul de achiziționare în comun, odată ce acesta va fi instituit.

Diversificarea rutelor trebuie să fie însoțită de o diversificare a surselor de energie, de exemplu prin stimularea energiei din surse regenerabile, accelerarea utilizării hidrogenului verde, creșterea producției de biometan durabil, reducerea consumului de combustibili fosili

[16] https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&groupID=3865.

în sectoarele industriale și ale transportului în care gazele cu efect de seră sunt greu de redus și accelerarea procesului de autorizare și de inovare.

În ceea ce privește **utilizarea surselor interne**, în 2021[17] s-a înregistrat o capacitate de producție de energie din surse regenerabile nou instalată de 36 GW. În urma intensificării producției de **energie din surse regenerabile, UE a înlocuit în 2020 și 2019 un consum de combustibili fosili de aproximativ 164,6 Mtep și, respectiv, 155,6 Mtep**, în comparație cu nivelul de utilizare a energiei din surse regenerabile din 2005. Astfel, prin evitarea utilizării combustibililor fosili, la nivelul UE s-au economisit în total **43,5 miliarde EUR** în 2019 și **34,6 miliarde EUR** în 2020[18]. Economiile de combustibili fosili prin utilizarea surselor regenerabile de energie, care ar crește puternic odată cu atingerea obiectivului propus pentru 2030 de creștere a ponderii energiei din surse regenerabile la 45 %, ar permite UE să reducă în mod stabil la zero dependența de combustibilii fosili din Rusia până în 2027.

Politicile foarte avansate ale UE de utilizare a surselor regenerabile de energie au primit un impuls semnificativ de la adoptarea REPowerEU, ajutând sursele regenerabile de energie să crească masiv și în toate sectoarele de utilizare finală. Primele indicii sugerează că **2022 va fi un an record pentru piața europeană a energiei solare fotovoltaice**, cu o creștere anuală a utilizării pe cele mai mari piețe ale statelor membre ale UE între 17 % și 26 %[19]. În ansamblu, se preconizează că **ponderea energiei din surse regenerabile în producția de energie electrică va crește de la 37 % în 2021[20] la 69 % în 2030**.

Prin intermediul **acceleratorului de hidrogen** propus în Planul de acțiune REPowerEU, Comisia a furnizat o estimare a nevoilor de investiții și a costurilor suplimentare, cu un accent special pe înlocuirea utilizării gazelor naturale. În discursul său privind starea Uniunii susținut în septembrie în fața Parlamentului European, președinta Comisiei a anunțat înființarea **Băncii europene de hidrogen**. Banca de hidrogen urmărește să transforme piața hidrogenului dintr-o piață de nișă într-o piață de masă prin accelerarea producției și a utilizării hidrogenului verde și prin conectarea acestora prin dezvoltarea infrastructurilor necesare în mod coordonat.

În ceea ce privește contribuția **energiei nucleare** la securitatea aprovizionării cu energie electrică în următorii ani, statele membre trebuie să ia decizii în timp util cu privire la investițiile în exploatarea pe termen lung a centralelor nucleare existente și la îmbunătățirea corespunzătoare a securității și a eficienței, inclusiv în ceea ce privește măsurile de adaptare la schimbările climatice. În plus, pentru a contribui la **atenuarea riscurilor** din unele state membre[21] legate de **securitatea aprovizionării cu combustibil nuclear din Rusia și a furnizării serviciilor aferente ciclului combustibilului nuclear**, precum și a echipamentelor și a tehnologiei rusești, Comisia și Agenția de Aprovizionare a Euratom (ESA) își intensifică eforturile în colaborare cu statele membre și cu autoritățile acestora pentru a asigura disponibilitatea aprovizionării cu combustibili alternativi din UE și de la parteneri internaționali de încredere.

---

[17] https://www.iea.org/news/renewable-power-is-set-to-break-another-global-record-in-2022-despite-headwinds-from-higher-costs-and-supply-chain-bottlenecks.

[18] https://www.eurobserv-er.org/pdf/20th-annual-overview-barometer/.

[19] *Global Market Outlook For Solar Power 2022-2026* - SolarPower Europe.

[20] *European Electricity Review 2022* | Ember (ember-climate.org).

[21] Din cele 13 state membre ale UE care produc energie nucleară, patru state membre sunt total dependente, iar unul parțial dependent de aprovizionarea cu combustibil nuclear din Rusia. Unele dintre aceste țări sunt deosebit de vulnerabile, deoarece energia nucleară reprezintă o mare parte din producția de energie electrică (până la 53,8 %), iar dependența lor de alte surse de energie rusești (gaz, petrol) este ridicată.

2.3. CEREREA DE ENERGIE

Îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea cererii de energie sunt esențiale pentru protecția împotriva eventualelor întreruperi ale aprovizionării și pentru reducerea la minimum a impactului și a costurilor acestora. Adesea, aceasta poate fi cea mai ieftină, mai sigură și mai curată modalitate de a ne reduce dependența de importurile de combustibili fosili din Rusia, contribuind în același timp la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de poluanți atmosferici, sprijinind astfel combaterea schimbărilor climatice.

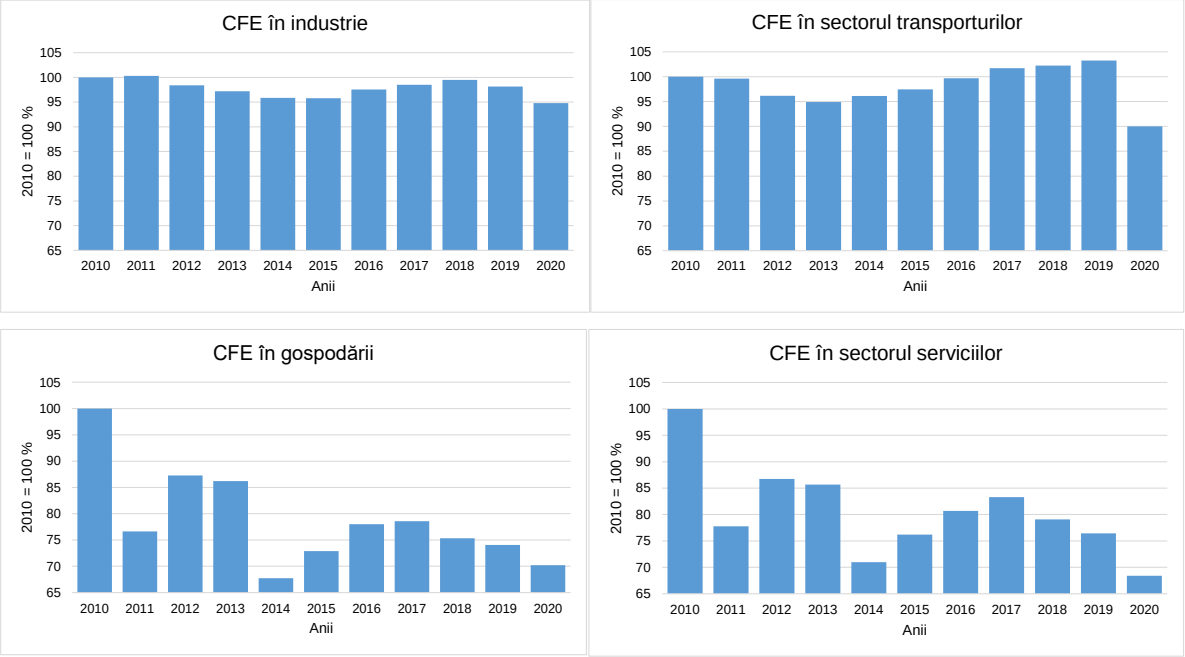

Figura 2: Reducerea consumului final de energie în industrie, transporturi, gospodării și servicii. Sursă: Eurostat, 2022[22]

În mai 2022, Comisia a propus un set de inițiative începând cu **Planul UE „Economii de energie”** pentru a îndruma statele membre să conceapă cele mai adaptate măsuri de reducere a consumului de energie. Comisia a propus, de asemenea, **un nou instrument legislativ** și un **Plan european de reducere a cererii de gaz** în iulie 2022 pentru a reduce utilizarea gazelor în Europa cu 15 % până în primăvara următoare, iar Consiliul a adoptat Regulamentul privind măsuri coordonate de reducere a cererii de gaze la 5 august 2022[23]. În prezent, statele membre pun în aplicare măsuri de reducere a cererii, care vor fi luate în considerare la **actualizarea planurilor naționale de urgență, prevăzută pentru sfârșitul lunii octombrie 2022**.

În conformitate cu obiectivele planului **REPowerEU** și ale pachetului **„Să economisim gaz pentru siguranță la iarnă”**, **majoritatea statelor membre au adoptat măsuri de încurajare a economiilor de energie** în clădiri, industrie și transporturi pe termen scurt.

[22] Graficele pentru gospodării și servicii au fost corectate pentru a lua în considerare condițiile climatice. Factorul de corecție climatică se obține prin împărțirea numărului anual de grade-zile pentru încălzire (HDD) la valoarea medie a HDD din perioada 1980-2004.

[23] https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2022/08/05/council-adopts-regulation-on-reducing-gas-demand-by-15-this-winter/.

Multe dintre ele au introdus campanii de comunicare. **Mai multe state membre au pus în aplicare măsuri de stabilire a unor temperaturi maxime de încălzire și a unor temperaturi minime de răcire** în anumite categorii de clădiri, precum și recomandări pentru reducerea limitei de viteză pe autostradă. Unele **state membre au adoptat, de asemenea, măsuri mai cuprinzătoare și structurale**, care vor avea deja efect în sezonul de iarnă care urmează, **fie prin consolidarea reglementărilor existente, fie prin completarea schemelor de sprijin existente** pentru clădiri, industrie și transporturi.

În plus, **pentru 2030, Comisia a propus un obiectiv mai ambițios al UE în materie de eficiență energetică, de 13 %, pentru a crește finanțarea privată pentru eficiența energetică**. În 2023, Comisia va lansa, de asemenea, o coaliție europeană la nivel înalt pentru finanțarea eficienței energetice împreună cu sectorul financiar.

Prin REPowerEU, Comisia a propus, de asemenea, **să se asigure că toate clădirile noi sunt proiectate astfel încât să se optimizeze potențialul lor de generare de energie solară**, ca parte a revizuirii în curs a Directivei europene privind performanța energetică a clădirilor (EPBD). Această revizuire vizează **decarbonizarea completă a parcului imobiliar european până în 2050**, standarde minime de performanță energetică pentru a declanșa renovarea eficientă din punct de vedere energetic a clădirilor, creșterea ratei renovărilor până în 2030, eliminarea treptată a încălzirii bazate pe combustibili fosili și maximizarea potențialului de energie solară al clădirilor. Astfel de măsuri vor fi importante pentru gospodăriile vulnerabile, în special în contextul actual al prețurilor ridicate la energie.

Revizuirea și actualizarea reglementărilor existente privind produsele cu impact energetic constituie principalul domeniu de activitate a **planului de lucru privind proiectarea ecologică și etichetarea energetică[24], prioritatea fiind aparatele de încălzire și răcire**. În același timp, este în curs o revizuire ambițioasă a Directivei privind proiectarea ecologică[25].

2.4. TRANZIȚIE JUSTĂ, ACCESIBILITATE ȘI DURABILITATE

Tranziția justă și accesibilitatea din punct de vedere financiar

Cadrul de politică pentru promovarea tranziției energetice și climatice juste vizează regiunile, sectoarele și întreprinderile cu intensități ridicate ale GES sau cu o dependență ridicată de extracția de combustibili fosili solizi. **Regiunile bogate în cărbune, turbă și șisturi bituminoase și regiunile cu intensitate mare a carbonului cele mai afectate de tranziția către neutralitatea climatică pot primi finanțare din partea Mecanismului pentru o tranziție justă**. Comisia urmărește să adopte toate planurile teritoriale pentru o tranziție justă până la sfârșitul anului 2022 și sprijină toate regiunile prin intermediul Platformei pentru o tranziție justă și al Inițiativei privind regiunile carbonifere în tranziție. Recomandarea Consiliului privind asigurarea unei tranziții echitabile către neutralitatea climatică, adoptată la 16 iunie 2022, oferă un cadru comun suplimentar pentru politici cuprinzătoare și coerente în domeniul ocupării forței de muncă, al competențelor și al politicilor sociale, pentru a se asigura că nimeni nu este lăsat în urmă, în conformitate cu Pilonul european al drepturilor sociale.

Impactul prețurilor ridicate și volatile ale energiei asupra consumatorilor, IMM-urilor și industriilor din toate statele membre ale UE **este profund îngrijorător**. În perioada 2019-

[24] C/2022/2026, JO C 182, 4.5.2022, p. 1.

[25] https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-ecodesign-sustainable-products-regulation_en.

2022, ponderea cheltuielilor cu energia[26] a crescut în medie, la nivelul statelor membre ale UE, cu peste o treime, aceasta aproape dublându-se în unele țări[27]. **Există riscul ca un grup mai mare** de gospodării să nu fie în măsură să își plătească facturile la energie, fiind afectate nu numai gospodăriile cu venituri mici, ci și gospodăriile cu venituri medii inferioare și, posibil, gospodării cu venituri ceva mai mari, în unele state membre. Acest lucru riscă să agraveze o situație de sărăcie energetică în care 35 de milioane de cetățeni ai UE (aproximativ 8 % din populația UE) nu au putut să își încălzească locuințele în mod adecvat în 2020. Prin urmare, a devenit și mai urgent ca statele membre să abordeze atât cauzele imediate, cât și cauzele profunde ale sărăciei energetice, combinând măsurile de urgență specifice cu acțiuni pe termen mai lung, cum ar fi măsuri de eficiență energetică, și reducând orice posibil impact negativ al politicii privind clima și energia. În mai 2022, Comisia a înființat un Grup de coordonare[28] privind sărăcia energetică și consumatorii vulnerabili, care va ajuta statele membre să facă schimb de experiență în ceea ce privește combaterea sărăciei energetice.

În plus, prețurile ridicate la energie au un impact inegal asupra întreprinderilor și a industriei, în afară de efectele pe care le exercită asupra gospodăriilor, creând probleme semnificative de accesibilitate a energiei din punctul de vedere al prețurilor pentru unele întreprinderi și sectoare. În conformitate cu REPowerEU, modificarea **cadrului temporar de criză privind ajutoarele de stat** se referă la posibilitatea de a acorda ajutor pentru înlocuirea combustibilului. În special, cadrul temporar de criză este extins pentru a acoperi măsurile care accelerează exploatarea energiei din surse regenerabile și care facilitează decarbonizarea proceselor industriale. Aceasta din urmă implică faptul că statele membre pot sprijini investițiile în industrie, pentru a elimina treptat combustibilii fosili și a crea un mediu de afaceri mai puțin volatil, prin electrificare, eficiență energetică și trecerea la utilizarea surselor regenerabile de energie și a hidrogenului electrolitic.

Statele membre au pus deja în aplicare o gamă largă de **măsuri de sprijin**, inclusiv măsuri bazate pe setul de instrumente privind prețurile energiei. Printre altele, statele membre au acordat sprijin direct pentru venit, reduceri de impozite și taxe și reduceri ale facturilor la energie ale consumatorilor și au adoptat măsuri de sprijinire a eficienței energetice și a producției de energie din surse regenerabile la fața locului. Statele membre au intervenit, de asemenea, asupra prețurilor cu amănuntul ale energiei electrice și ale gazelor. Ca parte a Comunicării REPowerEU din martie 2022[29], **Comisia a furnizat orientări privind aplicarea intervenției statului în stabilirea prețurilor** de furnizare a energiei electrice, asigurând faptul că acestea sunt în avantajul consumatorilor în timpul crizei actuale și sporesc, pe termen mai lung, concurența în beneficiul consumatorilor. În plus, astfel cum se prevede în comunicarea intitulată „Intervenții pe termen scurt pe piața energiei electrice și îmbunătățiri pe termen lung ale organizării pieței energiei electrice”, Comisia a prezentat acte legislative care să permită reglementarea prețurilor cu amănuntul pentru IMM-uri și gospodării sub nivelul costurilor. Acest lucru a fost convenit la nivel politic în cadrul reuniunii extraordinare a Consiliului Energie din 30 septembrie.

În ceea ce privește **angajamentul și acțiunile de la nivel internațional**, UE a înregistrat progrese importante în ceea ce privește punerea în aplicare a angajamentului mondial

[26] Aceasta nu include costurile combustibilului pentru transport.
[27] Raportul privind prețurile și costurile energiei în 2022 (în curs de elaborare), Comisia Europeană.
[28] https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=ro&groupID=3849.
[29] COM(2022) 108 final.

referitor la metan și a parteneriatului pentru o tranziție energetică justă cu Africa de Sud, ca urmare a anunțurilor făcute în cadrul COP26.

Sustenabilitatea

Reducerea în continuare a poluării aerului este imperativă pentru a atinge obiectivul ambițios stabilit în Planul de acțiune privind reducerea la zero a poluării și pentru a soluționa problema numărului în continuare ridicat de decese premature legate de poluarea aerului. **Planul REPowerEU**, precum și actualizarea planurilor naționale privind energia și clima **oferă o oportunitate de a reduce și mai mult emisiile de poluanți atmosferici** atunci când se înregistrează progrese în ceea ce privește eficiența energetică, precum și prin trecerea la surse regenerabile de energie necombustibile, în special energia solară și eoliană. În același timp, diversificarea surselor de aprovizionare și de energie, chiar dacă numai temporar, implică riscuri legate de dependența sporită de cărbune și bioenergie, ceea ce ar duce la creșterea poluării aerului.

Este probabil ca efectul global asupra calității aerului să varieze din punct de vedere geografic, iar acest lucru va fi analizat în cea de **A treia evaluare prospectivă privind aerul curat**[30], ca parte a **raportului prospectiv și de monitorizare mai amplu privind reducerea la zero a poluării.** O astfel de analiză poate ajuta statele membre să facă alegerile potrivite în materie de punere în aplicare pentru a evita ca nevoile pe termen scurt să submineze obiectivele de sănătate publică pe termen lung.

Lucrările sunt în curs în ceea ce privește revizuirea **directivelor privind calitatea aerului înconjurător**, pentru a alinia mai bine standardele europene de calitate a aerului la orientările revizuite privind calitatea aerului adoptate de Organizația Mondială a Sănătății în 2021 și se preconizează că, până la sfârșitul anului, se va adopta o propunere legislativă. Acest lucru va aduce îmbunătățiri suplimentare în ceea ce privește calitatea aerului peste tot în UE și va face mai necesară ca oricând o coordonare strânsă între domeniile de politică, pentru a se asigura că diferitele politici se consolidează reciproc.

Deși, odată cu trecerea de la tehnologiile turbinelor cu abur la generarea de energie din surse regenerabile, precum cea solară și eoliană, se va reduce consumul total de apă dulce, vor exista nevoi suplimentare de apă dulce ca urmare a utilizării sporite a producției de hidrogen verde, în special la nivel local. Prin urmare, este important să se respecte Directiva-cadru privind apa atunci când se stabilește amplasamentul pentru instalarea unor capacități suplimentare de electrolizoare.

3. PROGRESELE ÎNREGISTRATE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE UNIUNEA ENERGETICĂ – BILANȚ LA NIVELUL TUTUROR DIMENSIUNILOR POLITICII PRIVIND ENERGIA ȘI CLIMA

3.1. Decarbonizarea și emisiile de gaze cu efect de seră

Cele mai recente rapoarte ale Grupului interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC) confirmă faptul că trebuie luate măsuri rapide și transformatoare la nivel mondial pentru a îndeplini obiectivele Acordului de la Paris și pentru a evita schimbările climatice periculoase. UE s-a angajat ferm să limiteze încălzirea globală și stabilește politici concrete în conformitate cu obiectivele pentru 2030 și cu obiectivul neutralității climatice care trebuie atins până 2050. De asemenea, UE a instituit mecanisme de finanțare pentru a asigura o

[30] Urmează să fie adoptată până la sfârșitul anului 2022.

tranziție durabilă, justă din punct de vedere social și eficientă din punctul de vedere al costurilor, precum și o strategie ambițioasă de adaptare la schimbările climatice.

UE și-a depășit cu mult obiectivul de reducere cu 20 % până în 2020 a **emisiilor de gaze cu efect de seră** (**GES**) în comparație cu nivelurile din 1990[31]. Emisiile totale de GES[32], excluzând exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura, dar incluzând aviația internațională, au scăzut cu 32 % în UE în comparație cu anul de referință 1990: o reducere de 1,55 miliarde de tone de CO_2 echivalent până în 2020. Cu toate acestea, potrivit estimărilor provizorii, se preconizează[33] că emisiile de GES ale UE vor crește din nou în 2021, comparativ cu nivelul lor excepțional de scăzut din 2020[34], deoarece economia se redresează în urma pandemiei, iar prețurile excepțional de ridicate ale gazelor au determinat o trecere temporară de la gaz la cărbune.

Progresele înregistrate în ceea ce privește acțiunile europene în domeniul climei
UE a înregistrat progrese substanțiale în ceea ce privește punerea în aplicare a **Pactului verde european**. În iulie 2021, Comisia a propus un **pachet legislativ cuprinzător în domeniul climei și al energiei** (consolidat în continuare de cel mai recent **plan REPowerEU**), care este în prezent în curs de negociere de către Parlamentul European și Consiliu, pentru a se asigura că actualul cadru de politică al UE este adecvat pentru obiectivul climatic mai ambițios al UE pentru 2030. **Consiliul științific consultativ european privind schimbările climatice** a fost numit în 2022 pentru a oferi consultanță științifică independentă cu privire la măsurile și obiectivele climatice ale UE. Comisia a adoptat, de asemenea, **orientări privind imunizarea la schimbările climatice** și și-a actualizat **instrumentele pentru o mai bună legiferare**, pentru a se asigura că adoptă aceeași abordare atunci când evaluează dacă proiectele de măsuri sunt în concordanță cu neutralitatea climatică și cu progresele în materie de adaptare, astfel cum se prevede în Legea climei.

În 2022, UE și-a consolidat, de asemenea, acțiunile de politică în sectoare-cheie printr-o propunere legislativă privind un nou **Regulament privind gazele fluorurate** pentru a realiza reduceri cumulate suplimentare ale emisiilor până în 2050. O nouă propunere legislativă de consolidare a standardelor privind emisiile de **CO_2 pentru vehiculele grele** urmează să fie prezentată până la sfârșitul anului 2022.

Energia din surse regenerabile
În 2020, **UE a atins o pondere a surselor regenerabile de energie (SRE) de 22,1 % din consumul final brut de energie, depășind astfel nivelul de 20 %** stabilit drept obiectiv pentru 2020[35]. Ponderea globală a surselor regenerabile de energie (SRE) a crescut cu 2,2 puncte procentuale în perioada 2019-2020, această creștere fiind facilitată de scăderea

[31] https://unfccc.int/sites/default/files/resource/European%20Union-BR4_C_2019_8832_and_SWD_2019_432_2.pdf.
[32] În cadrul programului Copernicus, Serviciul Copernicus de monitorizare a atmosferei (CAMS) furnizează date și produse de monitorizare a emisiilor aproape în timp real, contribuind la evaluarea reducerii emisiilor, precum și la evaluarea distanței față de obiective în raport cu reglementările UE și cu instrumentele de politică internaționale obligatorii din punct de vedere juridic (Acordul de la Paris).
[33] Estimările aproximative pentru 2021 privind emisiile de GES vor fi publicate de AEM la sfârșitul lunii octombrie 2022 și prezentate în raportul AEM intitulat „Tendințe și proiecții în Europa 2022” și în Raportul intermediar privind acțiunile UE în domeniul climei.
[34] Astfel cum se prevede în raportul privind inventarul GES al UE din 2022 transmis CCONUSC. Datele provizorii vor fi furnizate împreună cu Raportul intermediar privind acțiunile UE în domeniul climei din 2022, care urmează să fie publicat până la sfârșitul lunii octombrie 2022.
[35] Prin Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

consumului de energie din cauza pandemiei de COVID-19. Ponderile SRE în 2020 variază foarte mult de la un stat membru la altul. Suedia a atins cea mai mare pondere în 2020 (60,1 %), urmată de Finlanda (43,8 %) și Letonia (42,1 %). Având în vedere implementarea la nivel național și transferurile statistice notificate în prezent, toate statele membre, cu excepția Franței, și-au atins obiectivul național pentru 2020[36]. Belgia, Irlanda, Luxemburg, Țările de Jos și Slovenia au utilizat transferuri statistice pentru a-și atinge obiectivul referitor la SRE prevăzut în Directiva privind SRE.

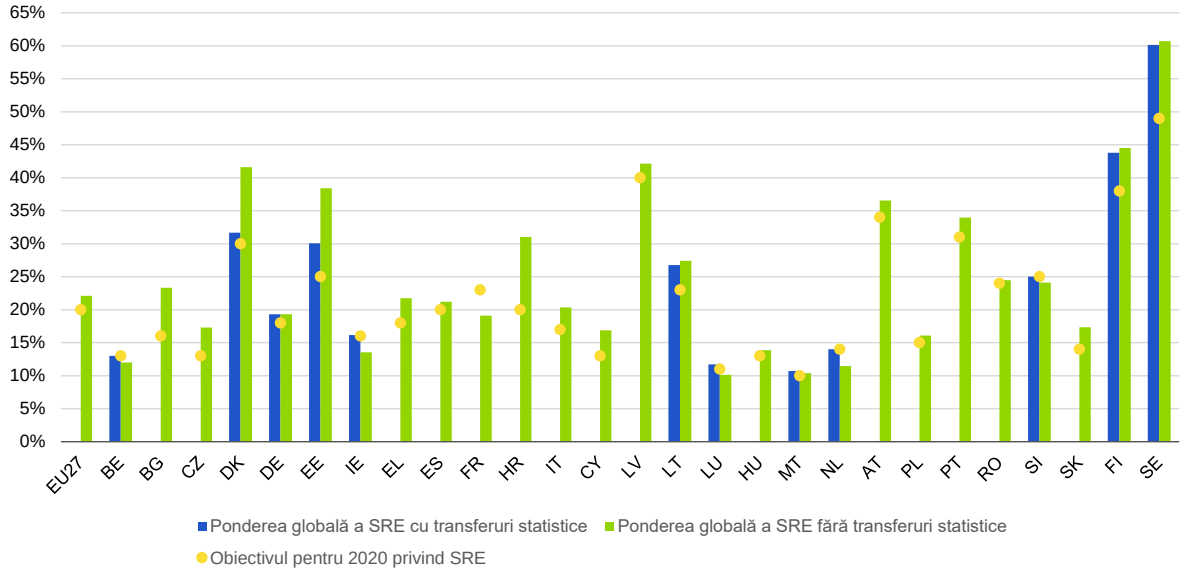

Figura 3: Ponderile globale ale SRE cu și fără transferuri statistice în raport cu obiectivele pentru 2020 privind SRE. Sursă: Eurostat SHARES; Directiva privind energia din surse regenerabile (RED I)

Cu o contribuție de 37,5 % în 2020, cea mai mare pondere relativă a surselor regenerabile de energie se înregistrează în sectorul **energiei electrice**. Ponderea energiei din surse regenerabile în sectorul **încălzirii și al răcirii** a ajuns la 23,1 % în 2020. În ceea ce privește sectorul **transporturilor**, ponderile sunt relativ mai mici, ajungând la 10,2 % în 2020. **Bioenergia** continuă să fie principala sursă regenerabilă de energie în UE, cu o pondere de aproximativ 58,1 % în 2020. În Europa, bioenergia rămâne în mare măsură principala sursă regenerabilă de energie (aproximativ 60 %). Având în vedere reducerea absorbanților de carbon și necesitatea de a conserva biodiversitatea, propunerea Comisiei de revizuire a Directivei privind energia din surse regenerabile din pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55” consolidează criteriile de durabilitate pentru utilizarea biomasei pentru energie și include obligația statelor membre de a aplica principiul utilizării în cascadă în schemele lor de sprijin.

Propunerea privind **creșterea nivelului general de ambiție în ceea ce privește SRE la 45 %** și **accelerarea procedurilor de autorizare** este discutată în prezent în cadrul Consiliului și al Parlamentului European. O adoptare rapidă ca parte a revizuirii Directivei privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (RED II) ar fi un element-cheie pentru stimularea utilizării într-o mai mare măsură a energiei din surse regenerabile. Pentru a atinge noul obiectiv mai ambițios de 45 % propus în cadrul REPowerEU, va fi necesară o creștere bruscă a utilizării energiei din surse regenerabile, ceea ce va conduce aproape la triplarea creșterii medii anuale din ultimul deceniu. Pentru decarbonizarea transporturilor,

[36] Franța a atins 19,1 %, cu 3,9 puncte procentuale mai puțin decât obiectivul stabilit.

biocarburanții avansați[37] pot contribui în mod durabil, împreună cu combustibilii din surse regenerabile de origine nebiologică, la atingerea unui astfel de obiectiv. **Directiva RED II stabilește un obiectiv de 3,5 % în 2030 pentru ponderea biocarburanților avansați.** Din 2016, producția UE a crescut de peste două ori, ajungând la 1 224 ktep în 2020. În plus, revizuirea Directivei RED II a propus, de asemenea, un obiectiv pentru combustibilii din surse regenerabile de origine nebiologică de 2,6 % în 2030.

În ceea ce privește transporturile, Strategia pentru o mobilitate durabilă și inteligentă pune bazele modului în care sistemul de transport al UE poate realiza transformarea sa verde. Au fost finalizate mai multe acțiuni ale strategiei – Comisia a propus stimularea producției și a utilizării combustibililor durabili pentru sectorul aviației și maritim prin intermediul inițiativelor **FuelEU în domeniul maritim** și **ReFuelEU în domeniul aviației**, precum și intensificarea implementării și utilizării combustibililor din surse regenerabile și cu emisii scăzute de dioxid de carbon și a infrastructurii aferente prin intermediul Regulamentului privind infrastructura pentru combustibili alternativi.

Transpunerea urgentă și integrală a Directivei RED II din 2018 privind energia din surse regenerabile este esențială pentru succesul tranziției energetice, deoarece pune bazele unei implementări pe scară mai largă a surselor regenerabile de energie. În prezent, Comisia verifică transpunerea și a lansat împotriva tuturor statelor membre proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, care se află în stadii diferite.

3.2. Eficiența energetică

Având în vedere situația unică generată de pandemia de COVID-19, **UE a atins obiectivele pentru 2020 atât în ceea ce privește consumul de energie primară, cât și consumul final de energie**. Consumul de energie primară în UE s-a ridicat la 1 236 Mtep, cu 5,8 % mai mic decât obiectivul pentru 2020. Consumul de energie primară a scăzut pentru al treilea an consecutiv și a fost cu 8,7 % mai mic decât în 2019, ajungând la 907 Mtep. Consumul final de energie a fost cu 5,4 % mai mic decât obiectivul pentru 2020, cu o scădere de 8 % în comparație cu consumul final de energie din 2019. Acesta a fost al doilea an consecutiv în care a scăzut, după șase ani de creștere constantă. În ceea ce privește consumul de energie primară, toate statele membre, cu excepția Belgiei, Bulgariei și Poloniei, și-au realizat contribuțiile naționale pentru 2020. În ceea ce privește consumul final de energie, Belgia, Bulgaria, Germania, Lituania, Austria și Suedia nu și-au realizat contribuțiile naționale.

În ceea ce privește articolul 7 din Directiva privind eficiența energetică, economiile de energie cumulate din 24 de state membre aferente perioadei 2014-2020 s-au ridicat la 197,5 Mtep, echivalentul a 103 % din suma obligațiilor privind economiile cumulate de energie la nivelul utilizării finale pentru perioada 2014-2020 (191,7 Mtep) – iar cele cumulate din 27 de state membre s-au ridicat la 97,5 % (202,5 Mtep). În funcție de valoarea finală a economiilor celor trei state membre care lipsesc, suma economiilor cumulate impuse pentru cele 27 de state membre ar putea fi atinsă. Dintre cele 24 de state membre care au prezentat date complete privind economiile lor finale, 14 state membre și-au îndeplinit obligația privind economiile de energie, în timp ce zece state membre nu și-au îndeplinit obligația privind economiile de energie.

[37] Materiile prime incluse în anexa IX la Directiva privind energia din surse regenerabile.

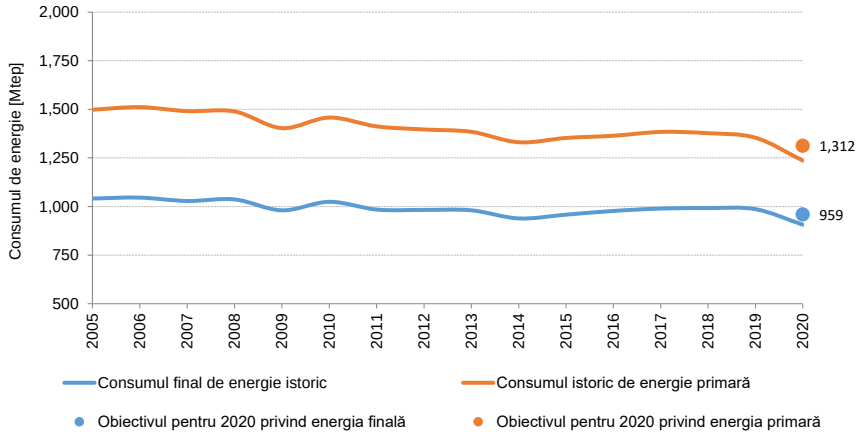

Figura 4. Evoluția consumului final de energie și a consumului de energie primară al UE în perioada 2005-2020 (punctele reprezintă obiectivele UE în materie de eficiență energetică pentru 2020). Sursă: Eurostat, JRC, 2022.

În 2020, consumul de energie a fost, fără îndoială, influențat de pandemia de COVID-19. Această situație excepțională a condus la o ușoară creștere a consumului de energie în sectorul rezidențial, ca urmare a creșterii timpului petrecut de oameni acasă (izolare și muncă la distanță), și la o scădere a consumului de energie în sectoarele transporturilor, industriei și serviciilor. Sectorul transporturilor a înregistrat cea mai accentuată scădere a consumului ca urmare a scăderii bruște a activității, în principal din cauza restricțiilor de călătorie din timpul pandemiei de COVID-19.

În perioada 2005-2020, consumul de energie din UE a urmat o tendință generală descendentă, după cum se arată în figura 4**.** Scăderea consumului de energie a fost însoțită de o scădere generală a intensității energetice și a consumului de energie pe cap de locuitor, reflectând o posibilă creștere a competitivității.

În ceea ce privește progresele înregistrate în direcția obiectivelor pentru 2030, consumul de energie primară al UE a fost cu 7,2 % mai mare (iar consumul final de energie cu 9,6 % mai mare) decât nivelurile obiectivelor pentru 2030 privind consumul de energie. Aceasta reprezintă o **reducere de 32,5 % față de scenariul de referință din 2007**. Totuși, sunt necesare mult mai multe eforturi pentru a realiza o reducere structurală a consumului de energie și pentru a îndeplini noul obiectiv de 13 % propus în planul REPowerEU.

Clădiri și produse

Mai multe acțiuni din cadrul **planului de acțiune privind inițiativa „Valul de renovări ale clădirilor”** au fost deja finalizate sau au avansat în mod semnificativ, cu scopul **de a dubla cel puțin rata anuală de renovare a clădirilor până în 2030** și de a promova renovări energetice mai aprofundate.

Statele membre și-au prezentat **strategiile naționale de renovare pe termen lung**, cu măsuri concrete de politică pentru facilitarea accesului la finanțare, promovarea unor instrumente de consiliere, cum ar fi ghișeele unice, combaterea sărăciei energetice, îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și o mai bună informare[38]. De la începutul

[38] În vederea schimbului de bune practici între statele membre, Comisia a elaborat un document de lucru al serviciilor Comisiei (SWD) care analizează strategiile naționale de renovare pe termen lung din statele membre. https://energy.ec.europa.eu/system/files/2021-12/swd-on-national-long-term-renovation-strategies.pdf.

anului 2021, **pentru clădirile noi din UE a devenit oficială norma care impune un consum de energie aproape egal cu zero**.

Publicarea **Comunicării oficiale privind noul Bauhaus european (NBE)**[39] a marcat tranziția de la faza de co-proiectare la punerea în aplicare a inițiativei Bauhaus și a introdus activități care vor sprijini în continuare obiectivele acesteia. Unul dintre instrumentele-cheie este **laboratorul NBE (NEB Lab)**, care urmărește să conecteze oamenii pentru a lucra la proiecte concrete și tangibile. Din aprilie 2022, deja au fost demarate opt măsuri în acest cadru, inclusiv **Strategia de etichetare a NBE**, schemele de finanțare, educația și reglementarea.

Proiectarea ecologică și etichetarea energetică aduc o contribuție vitală și din ce în ce mai mare la obiectivele Pactului verde european și ale pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55”, precum și pentru consumatorii care se confruntă cu prețuri ridicate ale energiei, ale căror facturi ar fi, în caz contrar, mult mai mari. **Economiile totale de energie estimate generate de toate măsurile de proiectare ecologică și de etichetare energetică s-au ridicat la 1 037 TWh/an (sau 89 Mtep/an) în 2020, ceea ce reprezintă 7,2 % din consumul total de energie primară al UE în 2020**. În comparație cu estimarea pentru 2020 publicată în cea mai recentă ediție a raportului de contabilizare a impactului proiectării ecologice[40] (60 de miliarde EUR), se estimează că reducerea cheltuielilor de consum aproape s-a dublat în 2021 (ajungând la peste 120 de miliarde EUR) și ar putea fi chiar mai mare în 2022[41]. La 30 martie 2022, Comisia a adoptat un plan de lucru actualizat pentru proiectarea ecologică și etichetarea energetică a produselor cu impact energetic[42], a cărui punere în aplicare reprezintă un potențial semnificativ de economisire în anii următori.

3.3. Securitate energetică

În pofida provocărilor excepționale, securitatea aprovizionării cu energie a Europei a fost solidă datorită rezilienței cadrului existent, unei pregătiri consolidate bazate pe un spirit de solidaritate între statele membre, unui sprijin politic prompt în ultimul an și unei colaborări solide cu partenerii noștri internaționali. Regulamentul TEN-E a contribuit în mod semnificativ la această securitate solidă a aprovizionării prin interconectarea sistemelor energetice ale statelor membre prin proiecte de interes comun (PIC).

UE s-a **pregătit pentru diferite scenarii posibile de întrerupere a aprovizionării**, realizând o imagine de ansamblu cuprinzătoare a pregătirii și punând în aplicare măsuri la nivel național și la nivelul UE pentru a consolida gradul de pregătire și securitatea aprovizionării cu energie. În aceste vremuri dificile, **cooperarea și solidaritatea regională vor rămâne esențiale pentru garantarea rezilienței UE** și pentru asigurarea faptului că fluxurile și accesul la instalațiile de înmagazinare la nivel transfrontalier rămân posibile în toate situațiile. În acest sens, în temeiul Regulamentului TEN-E, grupurile la nivel înalt coordonează și supraveghează din punct de vedere strategic implementarea în comun a proiectelor transfrontaliere de interes comun (PIC).

Grupurile sectoriale de coordonare europeană (pentru electricitate, gaz și petrol) s-au reunit periodic și au jucat un rol esențial în monitorizarea securității aprovizionării cu energie, schimbul de informații și coordonarea măsurilor, pentru a fi pregătite pentru toate scenariile posibile.

---

[39] https://new-european-bauhaus.europa.eu/about/about-initiative_en.

[40] https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/568cac02-5191-11ec-91ac-01aa75ed71a1.

[41] A se vedea secțiunea 6 din SWD/2022/0101 final.

[42] C/2022/2026, JO C 182, 4.5.2022, p. 1.

În ceea ce privește punerea în aplicare a **normelor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale**[43], toate statele membre au instituit planuri naționale de urgență pentru a preveni sau a atenua impactul întreruperilor aprovizionării cu gaze. Statele membre au înregistrat progrese în ceea ce privește încheierea de acorduri bilaterale de solidaritate. În sectorul energiei electrice, punerea în aplicare a **Regulamentului privind pregătirea pentru riscuri**[44] a condus la elaborarea primului set de planuri naționale de pregătire pentru riscuri. În ceea ce privește securitatea **aprovizionării cu petrol**[45], 18 state membre (inclusiv două state membre care nu au aderat la Agenția Internațională a Energiei) au participat la acțiuni colective inițiate de agenție la 1 martie și la 1 aprilie, pentru a pune la dispoziție rezerve petroliere de urgență. În iunie, Comisia a emis o recomandare[46] adresată statelor membre de a nu realimenta stocurile de urgență la nivelul impus de Directiva privind stocurile petroliere cel puțin până la 1 noiembrie, pentru a evita o presiune suplimentară pe piața petrolului.

Viitorul sistem energetic va necesita mai multe instrumente de flexibilitate, cum ar fi răspunsul la cerere sau stocarea energiei. Comisia a depus eforturi pentru a identifica acțiuni-cheie la nivelul UE de sprijinire a dezvoltării unor **capacități de stocare a energiei** adaptate exigențelor viitorului ca instrument de flexibilitate esențial.

Ca urmare a studiului[47] publicat în octombrie 2021, Comisia a monitorizat îndeaproape potențialele blocaje din **lanțurile de aprovizionare cu materii prime** pentru tehnologiile energetice care sunt esențiale pentru securitatea energetică și tranziția către o energie curată.

3.4. Piața internă a energiei

În contextul creșterii drastice a prețurilor la energie, Comisia Europeană a însărcinat **Agenția Uniunii Europene pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER)** să evalueze **beneficiile și dezavantajele organizării actuale a pieței angro a energiei electrice a UE**. În aprilie 2022[48], **ACER a concluzionat că actuala criză energetică este, în esență, un șoc al prețului gazelor**, care afectează, de asemenea, prețurile energiei electrice.

ACER a concluzionat, de asemenea, că, în ultimul deceniu, **comerțul transfrontalier și eforturile majore întreprinse pentru a continua integrarea piețelor energiei electrice din Europa au adus beneficii semnificative consumatorilor**. Se estimează că acestea se ridică la aproximativ 34 de miliarde EUR pe an, prin facilitarea comerțului transfrontalier între statele membre și îmbunătățirea securității aprovizionării într-o zonă geografică mai largă. Raportul ACER subliniază că aceste beneficii s-au materializat chiar și pe timpul actualei crize, când o piață integrată ne-a ajutat să evităm restricționarea sau întreruperea furnizării de energie electrică în anumite regiuni.

---

[43] Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010.

[44] Regulamentul (UE) 2019/941 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iunie 2019 privind pregătirea pentru riscuri în sectorul energiei electrice.

[45] Directiva 2009/119/CE a Consiliului din 14 septembrie 2009 privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de țiței și/sau de produse petroliere.

[46] Recomandarea (UE) 2022/867 a Comisiei din 1 iunie 2022 privind deblocarea stocurilor petroliere de urgență de către statele membre ca urmare a invaziei Ucrainei (JO L 151, p. 72).

[47] *Study on the resilience of critical supply chains for energy security and clean energy transition during and after the COVID-19 crisis* (Studiu privind reziliența lanțurilor de aprovizionare critice pentru securitatea energetică și tranziția către o energie curată în timpul crizei provocate de pandemia de COVID-19 și ulterior acesteia) ISBN 978-92-76-38453-3.

[48] https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale.

Cuplarea piețelor, care facilitează tranzacționarea pe o platformă comună de tranzacționare a UE a energiei electrice și a conductelor de interconectare pentru transportul acesteia, s-a îmbunătățit în continuare, atât pentru piața pentru ziua următoare, cât și pentru piața intrazilnică. Cuplarea piețelor pentru ziua următoare a fost extinsă cu succes la toate frontierele dintre statele membre ale UE. Pentru a optimiza în continuare utilizarea conductelor de interconectare, Comisia depune eforturi în vederea extinderii cuplării piețelor la Comunitatea Energiei.

În contextul creșterii drastice a prețurilor energiei electrice, Comisia a publicat o comunicare intitulată **„Intervenții pe termen scurt pe piața energiei electrice și îmbunătățiri pe termen lung ale organizării pieței energiei electrice”**[49]. Recunoscând că ar putea fi posibilă optimizarea în continuare a funcționării organizării pieței energiei electrice, Comisia a lansat un proces de evaluare a impactului și discută posibile îmbunătățiri cu statele membre. Este necesar să se dezvolte piețe pe termen lung mai reziliente și mai eficiente, atât pentru a impulsiona tranziția energetică, cât și pentru a proteja mai bine consumatorii și întreprinderile mici de volatilitatea prețurilor. Acest proces va fi utilizat, de asemenea, pentru a evalua cadrul Regulamentului privind integritatea și transparența pieței angro de energie (REMIT)[50], în vederea atenuării mai eficace a riscurilor de abuz de piață prin îmbunătățirea transparenței și a calității datelor de piață și prin asigurarea unei mai bune respectări a normelor acolo unde acestea sunt încălcate.

Eforturile de optimizare a funcționării organizării pieței energiei electrice nu ar trebui să încetinească eforturile de punere în aplicare a cadrului existent[51]. Acestea includ îmbunătățirea drepturilor consumatorilor; eforturi pentru atingerea obiectivului care presupune ca în 2025 cel puțin 70 % din conductele de interconectare să fie disponibile pentru comerț; structurarea pieței astfel încât aceasta să transmită semnalele corecte legate de segmentele în care sunt necesare investiții; identificarea și eliminarea denaturărilor în materie de reglementare și a disfuncționalităților pieței, precum și promovarea răspunsului la cerere și a capacităților de stocare.

Pentru a reduce nevoia de **mecanisme de asigurare a capacității**, trebuie mai bine valorificat potențialul imens al flexibilității părții de consum. Prin urmare, Comisia a solicitat ACER să desfășoare activități pregătitoare pentru elaborarea unui **cod de rețea privind flexibilitatea cererii**.

În situația geopolitică actuală, **piața internă a gazelor naturale lichidă și organizată în mod competitiv a jucat un rol important în atragerea gazelor în Europa**. Asistăm, de asemenea, zilele acestea la un flux de gaze la capacitate maximă din Europa de Vest către Europa de Est, ceea ce demonstrează că semnalele de preț și piețele din ce în ce mai interconectate ale gazelor pe care Europa le-a dezvoltat în ultimul deceniu contribuie la furnizarea de gaze acolo unde este cea mai mare nevoie de ele.

3.5. Cercetare și inovare și competitivitate

UE se confruntă cu **provocări tehnologice și de altă natură legate de prețurile ridicate la energie, de perturbările lanțului aprovizionării cu materii prime critice, de presiunile la care sunt supuse resursele naturale (de exemplu, terenurile și apa) și de lipsa de personal calificat**. Întrucât jumătate din cele 30 de materii prime critice enumerate de UE

[49] COM(2022) 236 final din 18 mai 2022.
[50] Regulamentul (UE) nr. 1227/2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie.
[51] În special, Regulamentul (UE) 2019/943 și Directiva (UE) 2019/944.

sunt importate în proporții de peste 80 % din volumul total, creșterea prețurilor[52] afectează competitivitatea tehnologiilor energetice curate. Peste 70 % dintre întreprinderile din UE implicate în fabricarea echipamentelor s-au confruntat în 2022 cu deficite de materiale, iar 30 % s-au confruntat și cu deficite de forță de muncă în cursul aceluiași an. Aceste tendințe arată riscul tot mai mare de perturbări în cadrul lanțului de aprovizionare cu energie curată.

Pentru ca **sectorul energiei curate din UE să devină mai competitiv**, UE va trebui să asigure aprovizionarea și să constituie rezerve strategice acolo unde aprovizionarea este în pericol. Din acest motiv, Comisia a anunțat o lege europeană privind materiile prime critice[53], care va identifica, de asemenea, proiecte strategice de-a lungul întregului lanț de aprovizionare (extracție, rafinare, prelucrare și reciclare) și va asigura faptul că aceste proiecte atrag investiții private și publice.

Reducerea dependenței UE de materiile prime, depunerea mai multor eforturi în ceea ce privește economia circulară și depășirea deficitului de forță de muncă calificată vor contura sistemul energetic mai rezilient, mai independent, mai sigur și mai accesibil ca preț, necesar pentru punerea în aplicare a planului REPowerEU. Având în vedere că aproximativ jumătate din reducerile emisiilor de gaze cu efect de seră preconizate până în 2050 necesită tehnologii care nu sunt încă pregătite pentru piață[54], **activitățile de cercetare și inovare (C&I)** sunt esențiale pentru realizarea obiectivelor Pactului verde european.

UE se află în avangarda cercetării în domeniul energiei curate. Cu toate acestea, sunt necesare **mai multe investiții publice și private în C&I**, precum și activități de aplicare la scară largă și de implementare. În 2022, UE și-a confirmat **poziția de lider în domeniul C&I în sectorul mondial al energiei eoliene** și a demonstrat totodată că este una dintre cele mai mari piețe pentru **sectorul fotovoltaic**, în care concurența rămâne acerbă în mai multe segmente ale lanțului valoric. UE se află, de asemenea, într-un moment de răscruce în ceea ce privește mai multe tehnologii. De exemplu, sectorul **pompelor de căldură** va trebui să accelereze implementarea acestora, care deja a cunoscut o expansiune rapidă, iar furnizorii din UE vor trebui să își intensifice producția. În ceea ce privește **bateriile**, în pofida inițiativelor în curs[55], lipsa producției interne a UE de materii prime și de materiale avansate reprezintă o provocare pentru competitivitatea UE. Chiar dacă UE se poate baza pe abordarea sa globală fermă pentru a atrage cererea și oferta, creșterea prețurilor energiei electrice și dependența de materiile prime critice sunt, de asemenea, principalele provocări pentru **producția UE de hidrogen prin electroliză**.

Un **ecosistem mai puternic de C&I** sprijinit de programele de finanțare ale UE, **o cooperare consolidată** între statele membre[45] și o **monitorizare continuă a activităților naționale de C&I** sunt esențiale pentru a defini o traiectorie de succes în materie de C&I, pentru a reduce decalajul dintre cercetare și inovare, pe de o parte, și introducerea pe piață, pe de altă parte, pentru a exploata oportunitățile oferite de tehnologiile energetice curate ale UE și pentru a consolida competitivitatea UE.

[52] Prețurile litiului și cobaltului au crescut de peste două ori în 2021.
[53] Astfel cum s-a anunțat în discursul din 2022 privind starea Uniunii - 14 septembrie 2022.
[54] Comisia Europeană, Direcția Generală Cercetare și Inovare, *Research and innovation to REPower the EU*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2022, https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/9868d789-dbd4-11ec-a534-01aa75ed71a1/language-en.
[55] De exemplu, Alianța europeană pentru baterii și proiectele importante de interes european comun (PIIEC).

4. FINANȚAREA UE PENTRU REPOWEREU, ACCELERAREA TRANZIȚIEI CĂTRE O ENERGIE CURATĂ ȘI PACTUL VERDE EUROPEAN

4.1. Principalele nevoi de investiții și finanțarea disponibilă din partea UE pentru REPowerEU

Potrivit **analizei nevoilor de investiții ale Comisiei**[56], pentru punerea în aplicare a întregului potențial de reducere la zero a dependenței de importurile de combustibili fosili din Rusia ar fi nevoie de 300 de miliarde EUR, de acum până în 2030. Această investiție trebuie să completeze propunerile pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55” și să includă[57]: energia solară fotovoltaică și energia eoliană (86 de miliarde EUR), hidrogenul verde (27 de miliarde EUR), eficiența energetică și pompele de căldură (56 de miliarde EUR), adaptarea industriei pentru a utiliza mai puțini combustibili fosili (41 de miliarde EUR), creșterea producției de biometan (37 de miliarde EUR), investițiile în rețeaua electrică pentru a permite o mai mare electrificare (29 de miliarde EUR), investițiile în noi infrastructuri pentru GNL și noi coridoare de transport de gaze (10 miliarde EUR) și infrastructura petrolieră necesară pentru a asigura securitatea aprovizionării cu petrol (1,5-2 miliarde EUR).

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) va juca un rol esențial în abordarea acestor nevoi prin diferite măsuri, inclusiv capitolele privind REPowerEU, ca parte a planurilor naționale de redresare și reziliență (PNRR). Atât REPowerEU, cât și capitolele privind REPowerEU din planurile naționale de redresare și reziliență ar trebui să se reflecte, de asemenea, în actualizarea planurilor naționale privind energia și clima (PNEC) (care urmează să fie prezentate până la jumătatea anului 2023). Comisia va oferi orientări cu privire la aceste actualizări. Comisia a propus fonduri suplimentare pentru MRR și a inițiat discuții bilaterale cu statele membre pentru a identifica reformele și investițiile care ar putea fi eligibile pentru finanțare în temeiul noilor capitole privind REPowerEU.

Atunci când își pregătesc capitolele privind REPowerEU, statele membre vor trebui să țină seama de **recomandările specifice fiecărei țări identificate în exercițiul semestrului european**, care, în acest an, au inclus **recomandări specifice fiecărei țări în domeniul energiei**, punând accentul, în special, pe nevoile suplimentare de reformă și de investiții legate de necesitatea de a reduce dependențele energetice și de a accelera tranziția energetică. Cadrul semestrului european va juca un rol central în monitorizarea măsurilor planului REPowerEU. Obiectivele planului REPowerEU sunt sprijinite de tranziția către o energie curată și vor fi, de asemenea, finanțate din alte programe ale UE și sprijinite prin intermediul mai multor inițiative ale UE (a se vedea secțiunea 4.2). Finanțarea UE completează alte finanțări publice și private disponibile, care vor juca un rol esențial în realizarea investițiilor necesare pentru REPowerEU.

4.2. Sprijinul financiar al UE pentru tranziția către o energie curată

Sprijinul UE pentru tranziția către o energie curată este furnizat prin mai multe **programe**:

- **Mecanismul de redresare și reziliență**: investițiile legate de climă din cele 26 de planuri de redresare și reziliență aprobate[58] se ridică la aproximativ 200 de miliarde EUR[59],

[56] SWD(2022) 230 final din 18 mai 2022.

[57] Valori estimate obținute prin modelarea analizei nevoilor de investiții.

[58] AT, BG, BE, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK.

[59] Cheltuielile raportate pentru MRR sunt estimări realizate de Comisie pe baza informațiilor privind urmărirea cheltuielilor legate de climă publicate în cadrul analizelor Comisiei cu privire la planurile de redresare și reziliență. Datele raportate se referă la cele 25 de planuri naționale de redresare și reziliență care fuseseră evaluate și aprobate de Comisie până la 17 iunie

depășind obligația de 37 % stabilită prin Regulamentul privind Mecanismul de redresare și reziliență[60]. Cea mai mare parte a alocării pentru investiții în domeniul climei este destinată energiei curate, eficienței energetice și măsurilor de renovare a clădirilor (aproximativ 88 de miliarde EUR). O altă parte semnificativă este destinată transportului durabil (aproximativ 70 de miliarde EUR). Aproximativ 10 miliarde EUR sunt alocați pentru hidrogenul din surse regenerabile și cu emisii scăzute de carbon.

- **Politica de coeziune** oferă, de asemenea, un sprijin semnificativ pentru eficiența energetică, energia din surse regenerabile și infrastructura energetică. În perioada 2014-2020, au fost alocate 27,5 miliarde EUR pentru investiții recunoscute ca prioritate în cadrul REPowerEU. Pentru perioada 2021-2027, Comisia se așteaptă ca statele membre să aloce alte 34-36 de miliarde EUR pentru astfel de priorități. În iunie 2022, împreună cu Banca Europeană de Investiții (BEI), a fost pregătit un nou model de instrument financiar pentru sprijinirea REPowerEU.
- **Programul InvestEU**: Până în iulie 2022, au fost deja alocate aproximativ 1,6 miliarde EUR din garanția UE în cadrul „componentei pentru infrastructură durabilă", inclusiv pentru investiții în energia solară fotovoltaică, energia eoliană și eficiența energetică. Inițiativele-cheie din cadrul Platformei de consiliere InvestEU acoperă domeniile eficienței energetice și hidrogenului:
  - Începând din 2011, mecanismul ELENA sprijină dezvoltarea proiectelor de eficiență energetică și de mobilitate curată. Cu un factor multiplicator de 33, acesta are o capacitate impresionantă de a atrage („crowd-in") finanțare privată. În 2021, 35,8 milioane EUR au fost alocate pentru 18 proiecte noi. Se preconizează că acestea vor genera economii de energie de aproximativ 500 GWh pe an.
  - Comisia cooperează cu BEI pentru a dezvolta un mecanism de consiliere care să sprijine proiectele legate de contractele de achiziție de energie electrică din surse regenerabile, inclusiv pentru a sprijini utilizarea hidrogenului și electrificarea în sectoarele industriale.
- Programul **Orizont Europa a** alocat 15 miliarde EUR pentru a sprijini cercetarea și inovarea în domeniul tehnologiilor în materie de energie din surse regenerabile, al eficienței energetice, al electrificării încălzirii și răcirii și al digitalizării sistemului energetic.
- **MIE Energie** finanțează o mai bună interconectare a rețelelor energetice către o piață unică a energiei a UE și tranziția către o energie curată. Începând din 2014, MIE Energie a sprijinit 154 de proiecte cu un total de 5,7 miliarde EUR. În martie 2022, Comisia a lansat prima cerere de propuneri din cadrul MIE pentru proiecte transfrontaliere în domeniul energiei din surse regenerabile. În mai 2022, Comisia a lansat o nouă cerere de propuneri pentru proiecte-cheie de infrastructură energetică transfrontalieră pentru proiecte incluse în cea de a 5-a listă a UE de proiecte de interes comun.
- **Programul LIFE Tranziția către o energie curată (CET)**: în mai 2022, a fost publicată cererea de propuneri LIFE CET, punându-se la dispoziție 98 de milioane EUR pentru proiecte în domeniul eficienței energetice și al energiei curate. Această cerere de propuneri vizează obiectivele planului REPowerEU, cum ar fi reducerea consumului de combustibili fosili pentru încălzire și implementarea accelerată a soluțiilor de eficiență energetică în sectorul locuințelor, în întreprinderi și în sectorul public.

2022. A se vedea: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_ro#national-recovery-and-resilience-plans.

[60] În conformitate cu condițiile din anexele la deciziile de punere în aplicare ale Consiliului de aprobare a planurilor naționale de redresare și reziliență.

- În 2022, prima licitație transfrontalieră organizată vreodată va avea loc în cadrul **Mecanismului de finanțare a energiei din surse regenerabile**. Licitația se va axa pe proiecte privind energia solară fotovoltaică. Mecanismul va contribui la deblocarea întregului potențial al UE în materie de energie din surse regenerabile și va ajuta statele membre să atingă obiectivul de decarbonizare într-un mod mai cooperant.
- Prețurile carbonului au crescut în cursul anului 2021, la fel ca și veniturile totale din EU ETS, care s-au ridicat la aproximativ 31 de miliarde EUR în total. Acești bani vor sprijini **Fondul pentru inovare** și **Fondul pentru modernizare**.
- **Politica agricolă comună (PAC)** sprijină, de asemenea, eficiența energetică, energia din surse regenerabile și infrastructura energetică prin intermediul **Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)**. În funcție de nevoile identificate și de strategia dezvoltată în actualele programe de dezvoltare rurală sau în viitoarele planuri strategice PAC, statele membre au posibilitatea de a sprijini investițiile în producția de energie din surse regenerabile sau în îmbunătățirea eficienței energetice pentru exploatațiile agricole, dar și pentru întreprinderile rurale.

Comisia sprijină, de asemenea, statele membre prin intermediul **Instrumentului de sprijin tehnic**, oferind expertiză tehnică personalizată pentru conceperea și punerea în aplicare a reformelor, inclusiv în ceea ce privește tranziția către o energie curată. În special, Comisia ajută statele membre să identifice reformele și investițiile necesare pentru eliminarea treptată a importurilor de combustibili fosili din Rusia.

Inițiativele active ale UE joacă un rol important în mobilizarea finanțării pentru tranziția către o energie curată. Printre acestea se numără:

- inițiativa **„Forumuri de investiții în energie durabilă”** – o inițiativă de mare succes care facilitează dialogul dintre părțile interesate din sectorul public și cel privat, cu scopul de a mobiliza finanțare privată pentru investiții în eficiența energetică și în energia durabilă;
- **Grupul instituțiilor financiare pentru eficiență energetică**, a cărui misiune principală este de a identifica barierele din calea finanțării eficienței energetice și de a oferi recomandări organismelor de elaborare a politicilor și instituțiilor financiare cu privire la modul de abordare a acestora;
- **Dialogul investitorilor privind energia**, lansat în 2022 ca platformă a părților interesate, care reunește experți în domeniul energiei și experți financiari, pentru a identifica barierele în calea investițiilor din sectorul energetic, pentru a evalua politicile și instrumentele de finanțare și pentru a propune soluții relevante.

Integrarea aspectelor legate de schimbările climatice

Cel puțin 30 % din bugetul UE pentru perioada 2021-2027 este alocat domeniului climatic (în creștere de la 20 % în perioada 2014-2020). Programele specifice au obiective de cheltuieli legate de climă de 30 % sau mai mari – Fondul european de dezvoltare regională (30 %), Orizont Europa (35 %), Fondul de coeziune (37 %), MRR (37 %), Mecanismul pentru interconectarea Europei (60 %), LIFE (61 %) și Fondul pentru o tranziție justă (100 %). În 2021, planurile de redresare și reziliență ale statelor membre au alocat 40 % pentru investiții în domeniul climei, cu mult peste obligația de reglementare de 37 %.

4.3. Subvențiile pentru energie în UE

Piețele energiei au cunoscut evoluții neprevăzute și bruște în ultimii doi ani, care au avut un impact semnificativ asupra consumului și a prețurilor produselor energetice, în contextul

măsurilor de limitare a mișcării persoanelor impuse de pandemia de COVID-19, al redresării post-pandemie și al actualei perioade în care prețurile energiei sunt extrem de ridicate și volatile. Raportul privind subvențiile pentru energie[61], care urmează să fie publicat în octombrie (i) va prezenta cifrele finale, mai precise privind evoluția subvențiilor pentru energie de-a lungul anului 2020 marcat de pandemia de COVID-19 și (ii) va face estimări privind impactul redresării economice mondiale și al prețurilor ridicate la energie asupra subvențiilor pentru energie în 2021.

Subvențiile pentru combustibili fosili, după ce au scăzut cu peste 5 % în 2020 în UE, din cauza restricțiilor de deplasare a persoanelor și a restricțiilor de călătorie pentru cetățeni și întreprinderi, **au rămas relativ stabile în 2021**, întrucât creșterea subvențiilor înregistrată în sectorul transporturilor și în industrie a fost compensată de scăderea lor în sectorul energetic. Subvențiile pentru *produse petroliere*, în special în sectorul transporturilor, au scăzut cu 12 % în 2020, în timp ce subvențiile pentru *cărbune* au crescut cu 7 % pe fondul unei ușoare scăderi a subvențiilor pentru gaze (cu 2 %) de la an la an, fiind afectate de rolul acestora în producția de energie electrică. **În 2021, subvențiile pentru petrol, cărbune și gaze au înregistrat o ușoară creștere**, iar **subvenția pentru producția de energie electrică pe bază de combustibili fosili a scăzut**. Începând din toamna anului 2021, în paralel cu creșterea prețurilor la energie pe piețele europene, mai multe state membre ale UE au luat măsuri pentru a atenua impactul facturilor la energie asupra cetățenilor și a întreprinderilor, ceea ce a dus la creșterea subvențiilor pentru consumul de energie.

Subvențiile pentru *energia din surse regenerabile* au crescut cu 7 % în 2020, deoarece schemele de sprijin de lungă durată încă aveau un impact măsurabil, dar au scăzut iar ușor în 2021. Subvențiile pentru eficiența energetică au scăzut în 2020, dar au înregistrat din nou creșteri în 2021. S-a observat o nouă creștere a subvențiilor pentru energia *nucleară*, ca urmare a plăților pentru închiderea anticipată a centralelor nucleare din două state membre.

[61] În temeiul Regulamentului privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice, Comisia raportează în fiecare an cu privire la evoluția subvențiilor pentru energie, în special a subvențiilor pentru combustibilii fosili din statele membre, precum și cu privire la măsurile luate de țări pentru a prezenta o foaie de parcurs privind eliminarea treptată a acestor combustibili.

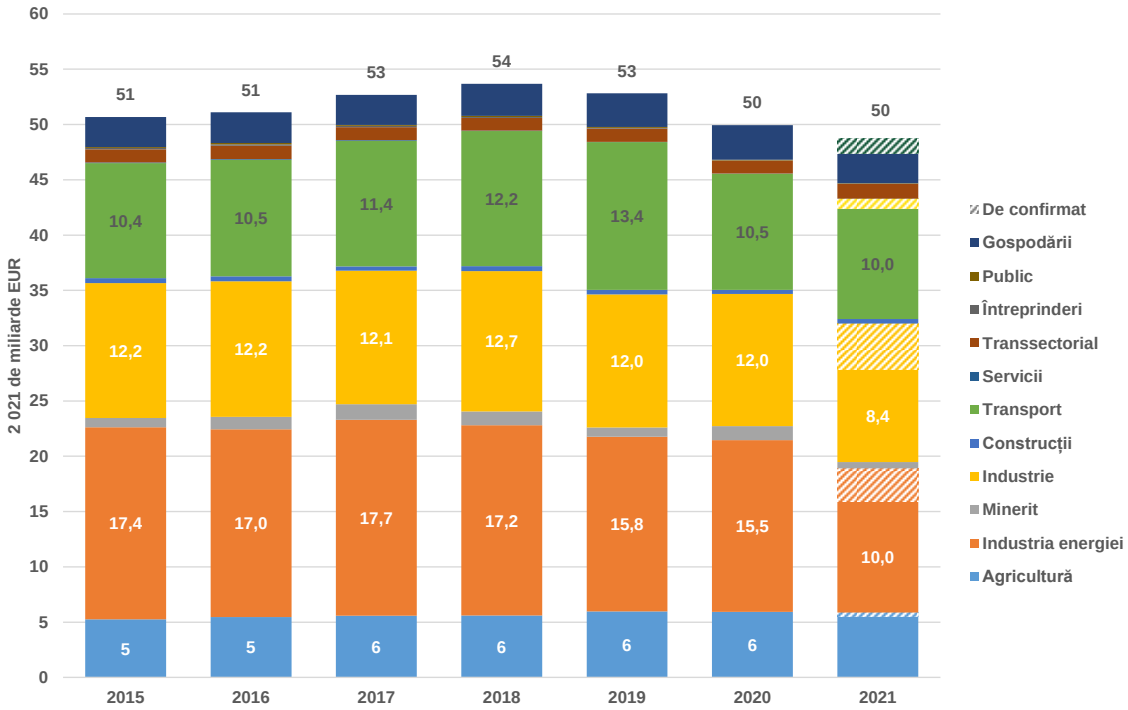

Figura 5. Subvențiile pentru combustibili fosili în diferite sectoare ale UE. Sursă: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană, 2022.

Anexa I – Acțiuni întreprinse în urma creșterii prețurilor la energie începând din octombrie 2021

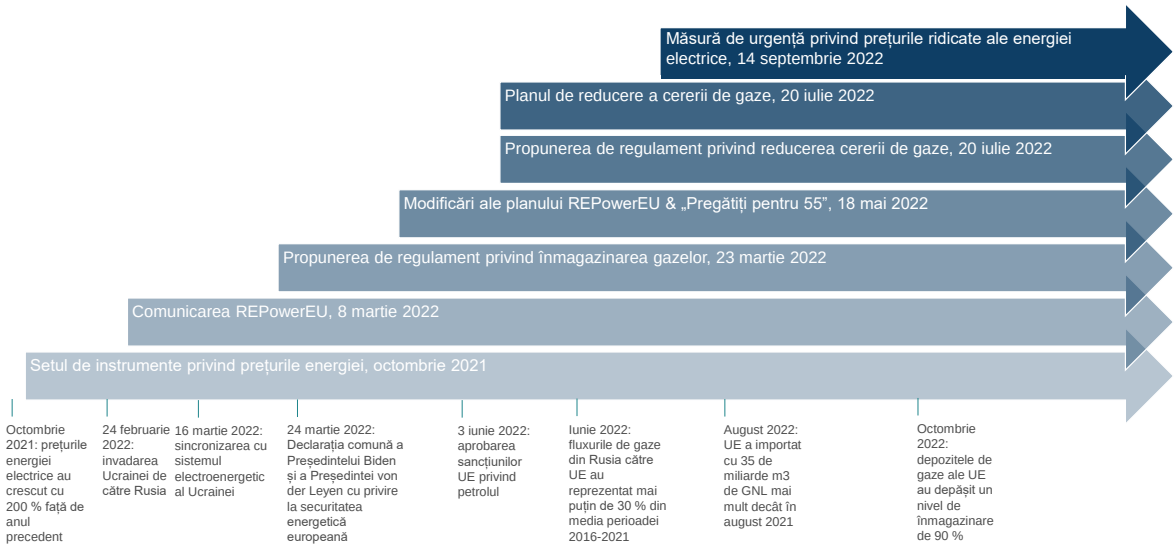

1. **Setul de instrumente privind prețurile energiei, 13 octombrie 2021**

   - **Sprijinirea consumatorilor**, inclusiv prin **acordarea de sprijin de urgență pentru venit** consumatorilor afectați de sărăcia energetică**; reduceri temporare și specifice ale ratelor de impozitare** pentru gospodăriile vulnerabile; autorizarea **amânării temporare a plății facturilor**; instituirea unor garanții pentru **a evita deconectarea de la rețea**;
   - **Acordarea de ajutoare întreprinderilor sau industriilor**, în conformitate cu normele UE privind ajutoarele de stat;
   - **Consolidarea razei de acțiune internațională** în domeniul energiei pentru a asigura transparența, lichiditatea și flexibilitatea piețelor internaționale;
   - **Investigarea eventualelor comportamente anticoncurențiale** pe piața energiei și îmbunătățirea monitorizării evoluțiilor de pe piața carbonului;
   - Facilitarea unui **acces mai larg la contractele de achiziție de energie electrică din surse regenerabile** și sprijinirea acestora prin măsuri de însoțire.

2. **Comunicarea REPowerEU, 8 martie 2022**

   - **Consumatori:** Orientări care confirmă posibilitatea de a **reglementa prețurile în circumstanțe excepționale** și care stabilesc modul în care statele membre pot **redistribui către consumatori veniturile** obținute din profiturile mari realizate în sectorul energetic și din comercializarea certificatelor de emisii;
   - **Norme în materie de ajutoare de stat:** Consultarea de către Comisie a statelor membre cu privire la necesitatea și domeniul de aplicare al **unui nou cadru temporar privind ajutoarele de stat în situații de criză** pentru a acorda ajutoare

întreprinderilor afectate de criză, în special celor care se confruntă cu costuri ridicate ale energiei;

- **Anunțarea** unei propuneri legislative de **Regulament privind înmagazinarea gazelor și a planului RePowerEU** și evaluarea opțiunilor de **optimizare a organizării pieței energiei electrice**.

3. **Propunerea de regulament privind înmagazinarea gazelor, 23 martie 2022**

- **Propunere legislativă** de introducere a unei **obligații de stocare a gazelor la un nivel minim de 80 %** pentru iarna următoare;
- **Comunicare** care stabilește **opțiunile de intervenție pe piață** la nivel european și național și evaluează beneficiile și limitările fiecărei opțiuni;
- Adoptarea de către PE și Consiliu a **regulamentului** la **27 iunie**.

4. **Platforma energetică a UE, 7 aprilie 2022**

- Participarea voluntară a statelor membre la **achiziționarea în comun de gaze**, pentru a asigura un acces mai echitabil în toate statele membre ale UE și pentru a sprijini securitatea aprovizionării;
- Înființarea **unui grup consultativ sectorial** și a **cinci grupuri operative regionale** pentru a contribui la o mai bună înțelegere a cererii potențiale care urmează să fie introdusă în mecanismul de achiziții comune.

5. **Planul REPowerEU, 18 mai 2022**

- **Accelerarea dezvoltării energiei din surse regenerabile:**
  - Majorarea obiectivul principal pentru 2030 privind sursele regenerabile de energie de la 40 % la 45 %;
  - **Recomandarea de a accelera procesul de autorizare pentru proiectele majore în domeniul energiei din surse regenerabile;**
  - **Modificarea specifică a Directivei privind energia din surse regenerabile** pentru a recunoaște energia din surse regenerabile ca fiind un interes public major;
  - **Strategia UE privind energia solară**;
  - **Inițiativa UE privind acoperișurile solare**;
  - **Dublarea ratei de instalare a pompelor de căldură**;
  - Stabilirea ca obiectiv de atins până în 2030 a unei **capacități de 10 milioane de tone de hidrogen din surse regenerabile produs intern**;
  - **Planul de acțiune privind biometanul**.
- **Economii de energie:**
  - Majorarea obiectivului obligatoriu de eficiență energetică pentru 2030 de la 9 % la 13 %;
  - **Comunicarea UE privind economiile de energie** încurajează consolidarea economiilor de energie.
- **Diversificarea aprovizionării cu energie și sprijinirea partenerilor internaționali:**
  - **Strategia externă a UE în domeniul energiei** consolidează angajamentul UE față de partenerii internaționali și diplomația energetică a UE, asigurând diversificarea aprovizionării cu energie și stimulând tranziția energetică verde și echitabilă.

6. **„Să economisim gaz pentru siguranță la iarnă”, 20 iulie 2022**

- **Propunerea de regulament privind reducerea cererii de gaze, 20 iulie 2022**
  - Stabilește un obiectiv pentru toate statele membre de **a reduce cererea de gaze cu 15 %** între 1 august 2022 și 31 martie 2023;
  - Oferă Comisiei posibilitatea de a declara, după consultarea statelor membre, o **„alertă a Uniunii” privind securitatea aprovizionării**, impunând tuturor statelor membre o reducere obligatorie a cererii de gaze;
  - **Regulamentul** se întemeiază pe articolul 122 din TFUE și a fost adoptat de Consiliu la **27 iulie**.
- **Planul de reducere a cererii de gaze, 20 iulie 2022**
  - Stabilește măsuri, principii și criterii pentru **reducerea coordonată a cererii de gaze**;
  - Oferă **statelor membre orientări** de care trebuie să țină seama atunci când planifică restricționarea;
  - Încurajează **înlocuirea gazului cu alți combustibili**, de preferință surse de energie mai curate;
  - Stimulează **economiile globale de energie în toate sectoarele.**

7. **Intervenția de urgență pe piață în legătură cu prețurile ridicate ale energiei electrice (propunere), 14 septembrie 2022**

- Propune ca statele membre să urmărească reducerea cererii globale de energie electrică cu cel puțin 10 % până la 31 martie 2023;
- Stabilește un **plafon temporar al veniturilor pentru producătorii de energie electrică inframarginală**;
- Stabilește o **contribuție de solidaritate** temporară din profiturile excedentare generate de activitățile din sectoarele petrolului, gazelor, cărbunelui și rafinăriilor, redirecționată către consumatorii de energie;
- Permite pentru prima dată **prețuri reglementate ale energiei electrice sub nivelul costurilor** și extinde domeniul de aplicare al prețurilor reglementate pentru a include și întreprinderile mici și mijlocii;
- Regulamentul se întemeiază pe articolul 122 din TFUE și a fost adoptat de Consiliu la **30 septembrie.**